

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

HATAY BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

2020 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2021

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	75

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri.....	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: HATSU Genel Müdürlüğünden Olan Alacakların Yıllar İtibari İle Durumu.....	24
Tablo 9:2014-2020 Yılları Alt Yapı Kazı Bedelleri Tahakkuk ve Tahsilat Durumu.....	26
Tablo 10:Pazarlık Usulü (51/g) ile Kiraya Verilen Yerler	29
Tablo 11: Belediye Adına Tescili Devam Eden Taşıtlar.....	31
Tablo 12:Gelir Tahsilat Oranı Düşük Olan Gelir Türleri.....	35
Tablo 13:Park Alanlarımdaki İmara Aykırı Olarak Yapı Bulunan Örnek Parklar ve Alanları	39
Tablo 14:Doğrudan Temin ile Alınan İşlerin Toplam Listesi	44
Tablo 15:Kısımlara Bölünerek Yapılan İşlerin Listesi	45
Tablo 16: Sözleşmeli Personel Eliyle Yürütülen Müdürlükler	66
Tablo 17: Zaman Aşımına Uğrayan Emanetler.....	73

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirketi
AYKOME	Altyapı Koordinasyon Merkezi
HATSU	Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	Türk Lirası
UKOME	Ulaşım Koordinasyon Merkezi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. İlk Madde ve Malzeme Hesabında İzlenen Tüketim Malzemelerinin Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması
2. Belediyeye Bağışlanan Taşınmazların Muhasebe Kaydının Yapılmaması
3. Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi
4. Taşınmazlara İlişkin Kayıt ve Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması
5. Belediye Sınırları İçinde Faaliyet Gösteren Doğalgaz Dağıtım Şirketine Ait Ortaklık Hisselinin Mali Tablolarda Gösterilmemesi
6. Belediyenin Ortağı Olduğu Şirkete Taahhüt Ettiği Sermayenin Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması
7. Elden Çıkarılan Hurdaların Muhasebe Kayıtlarında İzlenmeye Devam Edilmesi

B. Diğer Bulgular

1. Bağlı Kurulardan Olan ve Tahsil Edilemeyen Alacakların Uzun Vadeli Alacak Hesabında İzlenmesi Gerekirken Kısa Vadeli Alacak Hesabında İzlenmesi
2. Bir Yıldan Uzun Vadeli Alınan Nakit Teminatların Kısa Vadeli Olarak Muhasebeleştirilmesi
3. Alt Yapı Kazı Çalışmalarından Alınması Gereken Zemin Tahrip Bedellerinin Tahsil Edilememesi
4. Belediye Meclisi Kararı Olmaksızın Kamu Kurumuna Geçici Personel Temini Yapılması
5. Belediye Taşınmazlarının Pazarlık Usulü İle Kiraya Verilmesi
6. Belediyenin Taşıtlarına İlişkin Envanter Kayıtları İle Trafik Tescil Kayıtlarının Uyuşmaması
7. Emanetler Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi
8. Gelir Kalemlerinde Tahsilat/Tahakkuk Oranlarının Düşük Olması

9. Hazineye Ait Taşınmazların Satışından Belediyeye Aktarılacak Payların Takibinin Yapılmaması
10. İhale Kapsamında Alınan Nakit Teminatların İşin Sonunda İlgilisine İade veya Hazineye Gelir Aktarımı İşlemlerinin Gerçekleştirilmemesi
11. İmar Planında Park Alanı Olarak Belirlenen Yerlerin Ticari Amaçla Kullanılması
12. Mal Alımlarına İlişkin Denetim, Muayene ve Kabul İşlemlerinde Eksiklikler Bulunması
13. Kiralanan Binek Hizmet Araçlarının İdarenin Taşıt Takip ve Yönetim Sistemine Dahil Edilmemesi
14. Mal veya Hizmet Alımları ile Yapım İşlerinin Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilmesi
15. Toplu Ulaşım Hatlarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Kullanılması
16. Taksi Plakalarının Kullanım Hakkının İhale Yapılmadan ve Süresiz Olarak Verilmesi
17. Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Ücretlerinin Alınmaması
18. Sözleşme Yükümlülüğünü Yerine Getirmeyen Kiracıların Sözleşmelerinin Feshedilmemesi ve İhale Yasaklısı Yapılmaması
19. Taşınmaz Kira Sürelerinin Encümen Kararıyla Uzatılması ve İhale Yapılmadan Taşınmaz Kiralanması
20. Kira Süreleri Biten Taşınmazlarda Ecrimisilin Olağan Bir Taşınmaz Yönetim Şekline Dönüştürülmesi
21. Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
22. Sözleşmeli Olarak İstihdam Edilen Personelin Müdür Kadrolarına Vekâleten Görevlendirilmesi
23. Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması
24. Belediyenin Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi, Belge, Karar ve Raporları İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

25. Emanetlerin Zamanaşımı Takibinin ve Bütçeye Gelir Kaydetme İşlemlerinin Yapılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Hatay Büyükşehir Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki, imtiyaz ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin temel mevzuatı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımı şeklindedir. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un 8 ve 9'uncu maddesinde belirtilen altyapı ve ulaşım hizmetleri büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu altındadır.

5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm

ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluk alanları genişletilerek; büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasındaki ilişkiler ve hizmetlerin yerine getirilmesi noktasında düzenleyici, bağlayıcı karar alma yetkisi verilmiştir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5216 sayılı Kanun'da Büyükşehir Belediye organları; Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Başkanı ve 86 meclis üyesinden oluşmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi teşkilâtı; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşmaktadır. Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediyesi Meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Büyükşehir Belediyesi personeli Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulur. Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanı tarafından atanır.

Büyükşehir Belediyesinin teşkilat yapısında doğrudan Başkana bağlı 19 adet birim belirlenmiştir. Bunlar; Özel Kalem Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı , Yazı İşleri ve Kararlar Dairesi Başkanlığı, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı , Emlak ve İstimlak Dairesi Başkanlığı, Fen İşleri Dairesi Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı , İtfaiye Dairesi Başkanlığı, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı, Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, Ulaşım Dairesi Başkanlığı, Zabıta Dairesi Başkanlığı, Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı'dır. Doğrudan Başkana bağlı diğer birim olan Genel Sekreterlik idarenin en önemli icra organıdır.

Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı doğrudan Genel Sekretere bağlı olan birimlerdir. Genel Sekretere bağlı 4 Genel Sekreter Yardımcısı bulunmaktadır. Belediyenin 19 adet hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili Genel Sekreter Yardımcılıklarına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	1426	637
Sözleşmeli Personel	-	81
Kadrolu İşçi	630	286
Geçici İşçi	-	-
Toplam	2056	1004
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	4104

Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresi (HATSU) Genel Müdürlüğü Hatay Büyükşehir Belediyesi Başkanlığının tek bağlı kuruluşudur.

HATSU Genel Müdürlüğü büyükşehir belediye sınırları içerisinde 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la belirlenen su ve kanalizasyon işlerini yürütmek amacıyla 01.04.2014 tarihinde kurularak faaliyete geçmiştir

Ayrıca Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu toplam 2 adet şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Hatay Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Büyükşehir Belediyesinin 2020 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	-	137.865.000,00	-	-12.018.534,10	125.846.465,90	117.258.480,56	8.587.985,34	-
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	-	21.695.000,00	-	-1.540.000,00	20.155.000,00	19.385.932,92	769.067,08	-
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.903.350,61	516.435.000,00	413.531,39	65.706.665,46	585.458.547,46	526.403.467,87	53.555.352,63	5.499.726,96
04	Faiz Giderleri	-	38.990.000,00	-	80.200.000,00	119.190.000,00	118.516.569,21	673.430,79	-
05	Cari Transferler	-	32.782.000,00	-	-1.506.000,00	31.276.000,00	26.929.070,23	4.346.929,77	-
06	Sermaye Giderleri	95.715.335,35	682.914.000,00	-	-4.763.131,36	773.866.203,99	573.183.889,04	50.417.781,51	150.264.533,44
07	Sermaye Transferleri	-	21.019.000,00	-	-1.115.000,00	19.904.000,00	16.888.582,17	3.015.417,83	-
08	Borç Verme	-	300.000,00	-	-300.000,00	-	-	-	-
09	Yedek Ödenek	-	158.000.000,00	-	-124.664.000,00	33.336.000,00	-	33.336.000,00	-
Toplam		98.618.685,96	1.610.000.000,00	413.531,39	0	1.709.032.217,35	1.398.565.992,00	154.701.964,95	155.764.260,40

Hatay Büyükşehir Belediyesinin 2020 mali yılı bütçesi ile 1.610.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup önceki yıldan devreden 98.618.685,96 TL yıl içinde eklenen 413.531,39 TL ödenekle birlikte 2020 yılı ödenek toplamı 1.709.032.217,35 TL olmuştur. Yıl içinde

1.398.565.992,00 TL Bütçe Gideri yapılmış, 154.701.964,95 TL ödenek iptal edilmiş, kalan 155.764.260,40 TL ödenek ise 2021 yılına devretmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin 2020 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 1.610.000.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 1.310.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma ile gösterilen 300.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	14.920.000,00	10.482.835,19	15.229,17	10.467.606,02	70,16
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	56.400.000,00	35.661.652,21	2.566.032,73	33.095.619,48	58,68
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	2.000.000,00	416.986,18	-	416.986,18	20,85
05- Diğer Gelirler	877.770.000,00	1.068.362.260,50	246.541,52	1.068.115.718,98	121,69
06- Sermaye Gelirleri	352.400.000,00	29.400.000,00	-	29.400.000,00	8,34
08-Alacaklardan Tahsilat	6.530.000,00	-	-	-	0
09- Red ve İadeler	-20.000,00	-	-	-	0
Toplam	1.310.000.000,00	1.144.323.734,08	2.827.803,42	1.141.495.930,66	87,14

Buna göre 2020 yılında net bütçe geliri % 87,14 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sermaye gelirleri (% 8,34) ile alınan bağış ve yardımlar (%20,85) beklenenin çok altında, diğer gelirler ise (% 121,69) beklenenin çok üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	137.865.000,00	117.258.480,56	85,05
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	21.695.000,00	19.385.932,92	89,35
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	516.435.000,00	526.403.467,87	101,93
04- Faiz Gideri	38.990.000,00	118.516.569,21	303,97
05- Cari Transferler	32.782.000,00	26.929.070,23	82,15
06- Sermaye Giderleri	682.914.000	573.183.889,04	83,93
07- Sermaye Transferleri	21.019.000,00	16.888.582,17	80,35
08- Borç Verme	300.000,00	0,00	0
09- Yedek Ödenekler	158.000.000,00	0,00	0
Toplam	1.610.000.000,00	1.398.565.992,00	86,87

Buna göre 2020 yılında bütçe giderleri % 86,87 seviyesinde gerçekleşmiştir. Faiz giderinde başlangıç bütçesinde öngörülen tutar % 303,97 oranında aşılmıştır. Mal ve hizmet alım giderleri beklendiği gibi gerçekleşirken diğer giderlerin tamamı beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2019 yılının 2018 yılına, 2020 yılının 2019 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	9.226.379,71	10.105.941,04	10.482.835,19	9,53	3,73
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	36.450.352,14	50.385.669,74	35.661.652,21	38,23	-29,22
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	95.807,97	0,00	416.986,18	-100	0
Diğer Gelirler	884.566.053,05	881.212.064,21	1.068.362.260,50	-0,38	21,24
Sermaye Gelirleri	0,00	900.000,00	29.400.000,00	0	3166,67
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0	0
Toplam	930.338.592,87	942.603.674,99	1.144.323.734,08	1,32	21,40
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	-1.319.322,08	-1.687.524,43	-2.827.803,42	0	0
Net Toplam	929.019.270,79	940.916.150,56	1.141.495.930,66	1,28	21,32

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2020 yılında net gelirler bir önceki yıla göre 200.579.780,10 TL'lik (% 21,32) artış göstermiştir. Sermaye gelirlerinde 28.500.000,00 TL (% 3166,67), diğer gelirlerde 187.150.196,29 TL (% 21,24) artış toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	108.756.894,38	123.564.433,46	117.258.480,56	13,62	-5,10
SGK Devlet Prim Giderleri	18.369.686,71	19.645.404,81	19.385.932,92	6,94	-1,32
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	416.149.258,57	457.233.538,59	526.403.467,87	9,87	15,13
Faiz Giderleri	56.716.618,44	81.901.381,51	118.516.569,21	44,40	44,71
Cari Transferler	19.182.000,00	17.254.183,85	26.929.070,23	-10,05	56,07
Sermaye Giderleri	343.566.213,68	453.000.033,20	573.183.889,04	31,85	26,53
Sermaye Transferleri	13.803.046,82	14.387.440,86	16.888.582,17	4,23	17,38
Borç Verme	0	0,00	0,00	0	0
Yedek Ödenek	0	0,00	0,00	0	0
Toplam	976.543.718,60	1.166.986.416,28	1.398.565.992,00	19,50	19,84

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2020 yılında 2019 yılına göre 231.579.575,72 TL (% 19,84) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2020 yılında personel giderlerinin 6.305.952,90 TL (%-5,10), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 259.471,89 TL (%-1,32) azaldığı görülmektedir. Mal alım ve hizmet giderlerinde 69.169.929,28 TL'lik (% 15,13), sermaye giderlerinde 120.183.855,84 TL'lik (% 26,53) ve sermaye transferlerinde 2.501.141,31 TL'lik (% 17,38) artış olmuştur. Buna karşın cari transferlerde 9.674.886,38 TL (% 56,07) ve faiz giderlerinde 36.615.187,70 TL'lik (% 44,71) yüksek oranda artış olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2020 yılı Faaliyet Gideri 991.228.733,98 TL, Faaliyet Geliri 1.151.054.272,33 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 159.825.538,35 TL olarak gerçekleşmiştir.

Hatay Büyükşehir Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Hatay İmar Sanayi Anonim Şirketi	17.900.000,00	17.900.000,00	100
2	Hatay Ulaşım Anonim Şirketi	6.520.000,00	6.520.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Hatay Büyükşehir Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kanun uyarınca; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve

yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulması gerekmektedir.

Kanun uyarınca; Belediye başkanları üst yönetici vasfı ile kendi kurumlarının stratejik planlarının ve bütçelerinin makro düzeydeki plan ve programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, yürütülmesi ve izlenmesinden sorumludurlar ve bu sorumluluğun gereklerinin harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirilecektir. Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından üst yöneticileri ile diğer yöneticiler tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınmalıdır.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın "İç kontrol standartları" başlıklı 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile de iç kontrolün; "kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme" bileşenleri temelinde, standartlar ve sağlanması gereken genel şartlar belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaların hazırlanacak eylem planları ile izlenmesi öngörülmüştür.

Bu çerivede Belediyede yapılan değerlendirmede;

- İç kontrol standartlarına uyum eylem planının hazırlandığı,
- İç kontrol sisteminin mevzuata uygun şekilde kurulduğu,

- Organizasyon şemasının oluşturulduğu, görev ve çalışma yönetmeliklerinde, müdürlüklerin ve personelin görev, yetki ve sorumluluklarının ayrıntılı biçimde belirlendiği,
 - Belediyenin Stratejik Planını, yıllık performans programlarını ve faaliyet raporlarını hazırladığı,
 - Kamu İç Kontrol Rehberinde yer alan ve iç kontrol sistemi kapsamında doldurulması gereken tablo ve formların doldurulduğu,
 - İç kontrol sisteminin temel çalışması olan iş tanımları ve iş süreçlerinin hazırlandığı ve hassas görevlerin tanımlandığı,
 - Kurumun amaç ve hedeflerine yönelik risklerin belirlendiği, bu risklerin gerçekleşme olasılıkları ve muhtemel etkilerinin analiz edilmesi ve risklere karşı eylem planı hazırlanması konularında çalışma yapıldığı,
 - Gerçekleştirme öncesi ve süreç kontrolleri konusunda bir sistem oluşturulduğu, iç kontrol ve ön mali kontrole ilişkin usul ve esaslara göre harcama birimlerinde ve mali hizmetler biriminde yapılması gereken ön mali kontrolün yapıldığı,
- tespit edilmiştir.

Ancak Hatay Büyükşehir Belediyesinde, Bakanlar Kurulu kararlarıyla ihdas edilmiş dört iç denetçi kadrosu bulunmasına rağmen sadece bir iç denetçi fiilen çalışmaktadır. Etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulabilmesini ve kanunen verilen görevlerin yerine getirilebilmesini teminen sistemin önemli bir unsuru olan iç denetçi atamasının yapılması sağlanmalıdır.

Sonuç olarak; Belediyenin üst yönetim ve çalışanlarının iç kontrol sistemi ve kurumsal risk yönetiminin kurulmasına ilişkin, yürürlükteki iç kontrol mevzuatı gereklerinin yerine getirilmesinde büyük ölçüde destekleyici ve katkı verici tavır sergiledikleri sonucuna varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Hatay Büyükşehir Belediyesi 2020 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İlk Madde ve Malzeme Hesabında İzlenen Tüketim Malzemelerinin Çıkış Kayıtlarının Yapılmaması

Belediye tarafından kurum faaliyetlerinde kullanılmak ya da tüketilmek üzere satın alınan ilk madde ve malzemelerin, tüketilmek amacıyla ilgili birimlerine verilmesi veya kullanılmasına rağmen çıkış işlemlerine dair muhasebe kayıtlarının yılı içinde yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 115'inci maddesinde, kurum faaliyetlerinde kullanılmak ya da tüketilmek üzere edinilen tüketim malzemelerinin izlenmesi için 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabının kullanımı düzenlenmiştir. İlk madde ve malzemelerin satın alınması, üretimi ile bağış ve yardım şeklinde bedelsiz edinilmesi sonucunda hesaba giriş kaydının yapılacağı ve tüketilmek amacıyla kamu idaresinin ilgili birimlerine verilen veya kullanılan ya da kişisel kusurlardan dolayı yok olma, kırılma, bozulma veya eskime gibi nedenlerle kullanılamayacak veya tüketilemeyecek hale gelenlerin ya da hurdaya ayrılanların ise kayıtlardan çıkarılacağı düzenlenmiştir. Ancak ilgili maddede bahsedilen hususlar gerçekleşmeden hesaplardan çıkış yapılması veya bu hususlar gerçekleşmesine rağmen çıkış yapılmaması kurumun ambarında bulunan stoklar ile muhasebe kayıtları arasında uyumsuzluk olmasına neden olacaktır.

Ayrıca Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınır giriş ve çıkış işlemlerinin muhasebe birimine bildirilmesi" başlıklı 30'uncu maddesinin ikinci fıkrasında;

"Muhasebe kayıtlarında "150-İlk Madde ve Malzemeler Hesabı"nda izlenen tüketim malzemelerinin çıkışları için düzenlenen Taşınır İşlem Fişleri muhasebe birimine gönderilmez. Bunların yerine, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde üç aylık dönemler itibarıyla, diğer idarelerde ise üç ayı geçmemek üzere üst yöneticiler tarafından belirlenen sürede kullanılmış tüketim malzemelerinin taşınır II nci düzey detay kodu bazında düzenlenen onaylı

bir listesi, en geç ilgili dönemin son iş günü mesai bitimine kadar muhasebe birimine gönderilir.” hükmü yer almaktadır.

Yönetmelik’te tüketim malzemelerinin çıkış işlemlerinin muhasebeye bildiriminde özel bir düzenleme öngörülmüştür. Bu doğrultuda tüketim malzemelerinin çıkış işlemlerinde kullanılan taşınır işlem fişleri yerine dönemler itibariyle hazırlanan onaylı bir listenin üç aylık süreleri geçmemek üzere muhasebe birimine gönderilmesi gerekmektedir.

Belediyenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde, söz konusu 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabındaki tutarlardan, 40.374.194,20 TL tutarındaki tüketim malzemelerinin tüketime verilmiş olmasına rağmen 3 ayı geçmemek üzere belirlenen dönemler itibari ile çıkış kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar idare tarafından düzeltme kaydı yapıldığı bildirilmişse de 2021 yılında yapılan işlemin 2020 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabının dönem sonu bakiyesinde yer alan 59.274.898,04 TL den, tüketilen ya da kullanıma verilen 40.374.194,20 TL’sinin dönem sonu kapanış işlemleri sırasında da çıkış kaydının yapılmaması sebebi ile anılan hesap itibariyle Bilançoda, 630.14 Giderler Hesabı itibariyle de Faaliyet Sonuçları Tablosunda hataya neden olunmuştur.

BULGU 2: Belediyeye Bağışlanan Taşınmazların Muhasebe Kaydının Yapılmaması

Belediyenin bağış yoluyla edindiği taşınmazlarının ilgili varlık hesabında muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin “Bağış ve yardımlar” başlıklı 17’nci maddesinin ikinci fıkrasında; yapılan her türlü bağış ve yardımın gelir kaydedileceği, nakdi olmayan bağış ve yardımların ise değerlendirmeye tabi tutularak kayıt altına alınacağı düzenlemesi yapılmıştır.

Yönetmelik’in maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemlerin düzenlendiği “Hesap grubuna ilişkin işlemler” başlıklı 187’nci maddesinde bağış veya hibe olarak edinilen maddi duran varlıkların varsa bilinen değeri, yoksa değerlemesi yapıldıktan sonra tespit edilen değeri ile hesaplara alınacağı, “Hesabın niteliği” başlıklı 188’inci maddesinde Arazi ve Arsalar

Hesabının, kamu idarelerinin her türlü arazi ve arsaları ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 189'uncu maddesinde ise: "*Bedelsiz olarak kuruma intikal eden arazi ve arsalar tespit edilen değerleri üzerinden bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.*" hükmü yer almaktadır.

Yönetmelik hükümleri gereğince bağış olarak belediyeye geçen taşınmazların varsa bilinen değeri, yoksa değerlemesi yapıldıktan sonra tespit edilen değeri ile ilgili maddi duran varlık hesabına borç, 600 Gelirler Hesabına alacak kaydedilerek hesaplara alınması gerekmektedir.

Taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Belediyeye 2020 yılı içinde 3 adet taşınmazın bağışlandığı, bunların değer tespitinin yapılmadığı ve kayıtlara alınmadığı tespit edilmiştir.

Buna göre Yönetmelik'in 187'nci maddesinin bağış veya hibe olarak edinilen maddi duran varlıklar varsa bilinen değeri, yoksa değerlemesi yapıldıktan sonra tespit edilen değeri ile hesaplara alınır hükmü gereği 3 adet taşınmazın değer tespitinin yapılarak muhasebe kayıtlarına alınması gerekmektedir.

Belediyeye bağış olarak geçen taşınmazların ilgili maddi duran varlık hesabına borç, 600 Gelirler Hesabına alacak kaydedilerek hesaplara alınmaması sebebi söz konusu hesabın hatalı görünmesine neden olunmuştur.

BULGU 3: Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi

Belediyeye tahsisli taşınmazların ilgili varlık hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 188, 189, 190, 191, 192 ve 193'üncü maddelerinde, tahsise konu olan taşınmazların niteliklerine göre, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabında izleneceği öngörülmüş ve bu amaçla Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında, 02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar ve 03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar yardımcı hesap kodları belirlenmiştir.

27.04.2015 tarih ve 4167 sayılı Muhasebat Genel Müdürlüğü yazısında, herhangi bir taşınmazı tahsisli kullanan ve kullandıran kurumların muhasebe kayıtlarını nasıl

gerçekleştireceğine dair açıklamalar yapılmış ve örneklere yer verilmiştir. Aynı yazıda “1.3.Tahsis işleminin muhasebeleştirilmesi” başlığı altında;

“ (...) *Taşınmazın tahsis edildiği kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; ilgisine göre 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252-Binalar Hesabına (03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) borç, 500-Net Değer Hesabına (12.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarları 500-Net Değer Hesabına (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı) borç, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedilecektir. Bu kayıtlar taşınmazı tahsisli olarak kullanan idarenin taşınmaza ilişkin harcamalarını muhasebeleştirilen ilgili muhasebe birimlerince yapılacaktır.*” denildiğinden, taşınmaz tahsis eden ya da taşınmaz tahsisi sağlanan her iki taraftaki idarelerin muhasebe kayıtları açısından, 500 Net Değer Hesabı ve 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının tahsis işleminin sonuçlarından etkilendiği açıktır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; taşınmazların yönetimi ve kontrolü için, idarelerce tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazlarla ilgili farklı bir kayıt düzeninin bulunduğu ve bu şekilde kullanılan taşınmazlarla ilgili yapılacak kayıtların da buna uygun olarak tutulmasının gerektiği değerlendirilmektedir. Tam açıklama kavramı, muhasebenin genel kabul görmüş bir ilkesi olup belediye, bu kavram uyarınca varlıklarının gerçek durumunun mali tablolarda yer almasını sağlamalıdır.

Ayrıca Belediyeye tahsis edilen taşınmazlara ilişkin olarak Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik’in 5’inci maddesindeki “*Taşınmazların rayiç değeri; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanlar ise bu idarelerce tespit edilir.*” hükmü gereği ilgili taşınmazları tahsisli kullanan belediyenin bunlara ilişkin rayiç değeri belirlemesi ve tahsis edene bildirmesi de gerekmektedir.

Yapılan incelemede, belediyeye tahsisli toplam 33 adet taşınmazın olduğu, 29 adet taşınmazın yukarıda yer verilen mevzuat ve açıklamalar uyarınca, rayiç değerleri ile ilgili varlık hesaplarında izlenmesi gerekirken, buna yönelik muhasebe işlemlerinin yapılmadığı, kalan 4 adet taşınmazın ise 1.741.988,40 TL olarak değerlemesi yapıldıktan sonra 250.01 no.lu hesaba borç, 500.02 no.lu hesaba alacak işlemi ile Belediyenin kendi mülkiyetindeki taşınmazlara kaydedildiği tespit edilmiştir.

Buna göre belediyeye tahsisi yapılan 33 adet taşınmazın tespit edilecek rayiç değerleri üzerinden muhasebe birimince 250.03 Arazi ve Arsalar Hesabı ile 252.03 Binalar Hesabına borç ve 500.12 Net Değer Hesabına alacak, ayrılmış amortisman tutarlarının 500.13 Net Değer Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedilerek muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Tahsisli kullanılan taşınmazlardan 29 adedinin muhasebeleştirilmemesi ve 4 adedinin ise hatalı muhasebeleştirilmesi sonucunda Belediyenin 2020 yılı Bilançosunda 250.01 ve 250.03 Arazi ve Arsalar Hesabı, 252.03 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 500.12/13 Net Değer Hesabı itibarıyla, varlıkların Belediyece belirlenmesi gereken gerçeğe uygun değerleri (rayiç değer) toplamı kadar hataya neden olunmuştur.

BULGU 4: Taşınmazlara İlişkin Kayıt ve Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre hazırlanması gereken taşınmaz kayıt formlarının ve icmal cetvellerinin eksik düzenlendiği ve Belediye adına tapuda kayıtlı taşınmazların değerlendirme çalışmalarının tamamlanmadığı görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ncü maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde ve kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere bu Kanun'un 44, 45 ve 60'ncü maddelerine dayanılarak hazırlanan "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik" 13.09.2006 tarih ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre kamu idareleri, mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilen ve elden çıkarılan taşınmazlarını, miktar ve değer olarak takip etmek amacıyla kayıt altına alacaklardır. Taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıt altına alınacağı ise yine 5'inci maddede açıklanmış olup buna göre "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazların" maliyet bedeli, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değer üzerinden kayıtlara alınacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak bu taşınmazlardan maliyet ve rayiç bedeli belirlenemeyen taşınmazlar ile tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar başlığı

altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılan taşınmazların, orta malları ve genel hizmet alanları başlığı altında yer alan taşınmazların ve de Bakanlık tarafından iz bedeli ile takip edilmesine karar verilen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesine göre kamu idarelerine ait taşınmazlar için, "Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu", "Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu", "Orta Malları Formu" ve "Genel Hizmet Alanları Formu"nun düzenlenmesi gerekmektedir. Kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlamak üzere mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmelik'in ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulur.

Yine Yönetmelik'in Geçici 1'inci maddesinde maliyet bedeli veya rayiç değerler üzerinden muhasebe kayıtlarına alınacak olan taşınmazların bu değerler üzerinden kayıtlara alınincaya kadar emlak vergi değerleri üzerinden kayıtlarının yapılacağı; fiili envanterlerinin emlak vergi değeri üzerinden en geç 30.09.2014 tarihine kadar tamamlanarak Yönetmelik ekinde yer alan formlara ve cetvellere kaydedileceği; bu taşınmazlara ait bilgilerin muhasebe kayıtları yapılmak üzere muhasebe birimine gönderileceği, muhasebe biriminin de bu taşınmazları 01.10.2014 tarihinde muhasebe kayıtlarından çıkarıp fiili envanter üzerinden kayıtlara alacağı belirtilmiştir.

Yine yönetmeliğin Geçici 1'inci maddesinde "... Yönetmeliğin 5 inci maddesine göre yapılması gereken işlemler 31/12/2017 tarihine kadar tamamlanır." denilerek maliyet bedeli veya rayiç değer üzerinden kayıtlara alma işlemi için tamamlama tarihi öngörülmüştür. Dolayısıyla 31.12.2017 tarihine kadar tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli veya rayiç değeri üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesinde de, taşınmazlar hakkında Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, bu maddede belirtilen esaslara göre işlem yapılacağı belirtildikten sonra, Yönetmelik'in 188 ile 193'üncü maddeleri arasında taşınmaz varlıklara ilişkin işlemler muhasebe ilkeleri doğrultusunda açıklanmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılan incelemede; Belediyenin tapuda kayıtlı bulunan 1923 adet taşınmazlarından 1790 adedinin değerlendirme (maliyet

bedeli/rayıç değer) yapılarak kayıt altına alındığı, değerlendirme çalışması yapılmadığından bedeli belirlenemeyen 133 adet taşınmaz için ise gerçeğe uygun değer (maliyet bedeli/rayıç değer) tespit çalışmalarının tamamlanmadığı, taşınmaz form ve icmal cetvellerinin yine bazı taşınmazlar için oluşturulmadığı tespit edilmiştir.

Bu itibarla, muhasebe kayıtlarına esas teşkil edecek olan envantere yönelik söz konusu formlar ve icmal cetvellerinin düzenlenmemesi, tapuda kayıtlı bulunan taşınmazlar için değerlendirme işlemlerinin tamamlanmaması sonucunda 2020 yılı Bilançosu, Maddi Duran Varlıklar Hesap grubunun, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı ile 253.01 Tesisler Hesabı itibariyle doğru ve güvenilir bilgi sunmamaktadır.

BULGU 5: Belediye Sınırları İçinde Faaliyet Gösteren Doğalgaz Dağıtım Şirketine Ait Ortaklık Hisselinin Mali Tablolarda Gösterilmemesi

Büyükşehir Belediyesinin belediye sınırları içinde faaliyet gösteren doğal dağıtım şirketine ait ortaklık hissesinin muhasebe kayıtlarında ve mali tablolarda gösterilmediği görülmüştür.

4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu'nun 4'üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (g) bendine göre Kuruldan dağıtım lisansı alan şehir içi dağıtım şirketi, yetki aldığı şehirde bulunan belediye veya belediye şirketini sermaye koyma şartı aramaksızın, yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etmek zorundadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının niteliğinin açıklandığı 181'inci maddesinde; *“Bu hesap, mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılır.”* hükmü yer almaktadır.

Yönetmelik'in “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 182'nci maddesinde, mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştiraklerin gerçeğe uygun değeri ile bu hesaba kaydedileceği ve sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların, mal ve hizmet üreten ilgili kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılıklı olarak yer alan tutarlara eşit olması gerektiği belirtilmiştir. Yönetmelik'in devam eden

183'üncü maddesinde ise 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına hangi durumlarda borç ve alacak kaydı yapılacağı düzenlenmiştir.

Belediyenin, 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu gereğince Hatay sınırları içinde doğalgaz dağıtım lisansı alan sermaye tutarı 160.000.000,00 TL olan Akso Çukurova Doğal Gaz Dağıtım AŞ'nde % 0,53 ortaklık payı bulunmaktadır. Yapılan incelemede, doğalgaz dağıtım şirketi ortaklık payına isabet eden tutarın muhasebe kayıtlarına alınmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Belediyenin doğal gaz dağıtım şirketindeki şirket ortaklık payına istinaden alması gereken temettü gelirinun takibine yönelik herhangi bir işlemin de yapılmadığı görülmüştür.

Her ne kadar idare tarafından düzeltme kaydı yapıldığı bildirilmişse de 2021 yılında yapılan işlemin 2020 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak belirtilen muhasebe kaydının yapılmaması 2020 yılı mali tablolarındaki 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının hatalı bilgi içermesine yol açmıştır.

BULGU 6: Belediyenin Ortağı Olduğu Şirkete Taahhüt Ettiği Sermayenin Muhasebe Kayıtlarında Yer Almaması

Büyükşehir Belediye Meclisinde, Belediyenin yüzde yüz hissesine sahip olduğu şirketin sermaye artışının kabul edilerek sermaye taahhüdünde bulunulmasına rağmen taahhüt edilen bu tutarın 247 Sermaye Taahhütleri Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 247 Sermaye Taahhütleri Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 184'üncü maddesinde; "*Sermaye taahhütleri hesabı, mahalli idarelerin malî kuruluşlar, mal ve hizmet üreten kuruluşlar ve döner sermayeli kuruluşlarla ilgili sermaye taahhütlerinin izlenmesi için kullanılır.*" hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Yönetmelik'in 247 Sermaye Taahhütleri Hesabına ilişkin "Hesabın işleyişi" başlıklı 185'inci maddesinde; sermaye taahhüt tutarlarının 247 Sermaye Taahhütleri Hesabına alacak, ilgili mali duran varlık hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir. Diğer taraftan aynı madde de sermaye taahhüdünün yerine getirilmesi durumunda bir taraftan 247 Sermaye Taahhütleri Hesabına borç, taahhüdün yerine getirilme şekline göre ilgili hesaplara alacak kaydedileceği diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; Belediyenin yüzde yüz hissesine sahip olduğu, ulaşım hizmetlerini yapmak üzere Büyükşehir Belediye Meclisinin onayıyla kurulmuş olan Hatay Ulaşım AŞ'nin 520.000,00 TL olan sermayesi, 08.03.2019 tarih ve 57 sayılı Meclis Kararı ile 6.000.000,00 TL artırılarak 6.520.000,00 TL'ye çıkarılmıştır. Ancak bu sermaye taahhüdünün 4.500.000,00 TL'sinin ödendiği kalan 2.020.000,00 TL taahhüdün ise 247 Sermaye Taahhütleri Hesabında izlenmediği tespit edilmiştir. Hatay Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.10.2020 tarihli toplantısında; Hatay Ulaşım AŞ'nin elektronik ücret sistemi ve ulaşım ile ilgili yatırımlarda bulunması amacıyla 6.520.000,00 TL olan sermayesinin 15.000.000,00 TL artırılarak 21.520.000,00 TL'ye çıkarılması hususu kabul edilmiştir. Taahhüt edilen bu tutarın yine 247 Sermaye Taahhütleri Hesabında ve ilgili mali duran varlık hesabında (241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabında) izlenmediği tespit edilmiştir. Böylelikle Hatay Ulaşım AŞ'nin sermayesinin 21.520.000,00 TL'ye çıkarılması kararına rağmen ödenen 4.500.000,00 TL dışındaki 17.020.000,00 TL ilgili mali duran varlık ve sermaye taahhüdü hesaplarında gösterilmemiştir.

Buna göre taahhüt edilen sermaye tutarının muhasebe kayıtlarında gösterilmemesi nedeniyle 2020 yılı Bilançosunda 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı ve 247 Sermaye Taahhütleri Hesabının 17.020.000,00 TL eksik görünmesine neden olunmuştur.

BULGU 7: Elden Çıkarılan Hurdaların Muhasebe Kayıtlarında İzlenmeye Devam Edilmesi

Belediyenin hurdaya ayırdığı dayanıklı taşınırlarının elden çıkarılmasına rağmen, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Madde Duran Varlıklar Hesabında izlenmeye devam edildiği ve muhasebe kayıtlarından çıkış kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 224'üncü maddesinde, çeşitli nedenlerle kullanıma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının kullanılacağı belirtilmiştir.

Hesabın işleyişini düzenleyen, 225'inci maddesinde;

"... 2) Bu hesapta kayıtlı varlıklardan satılmak suretiyle elden çıkarılanların satış bedeli 100-Kasa Hesabı, 102-Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara, ayrılmış olan amortisman tutarı 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, kayıtlı değeri bu hesaba alacak

kaydedilir. Ayrıca, satış değeri 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.

3) Bu hesapta kayıtlı varlıklardan diğer idare veya kuruluşlara bedelsiz olarak devredilenlerin kayıtlı değeri bu hesaba alacak; birikmiş amortisman tutarları 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına, varsa kalanı 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.”

hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmü gereğince, hurdaya ayrılarak 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında izlenen varlıkların elden çıkarılmasıyla birlikte kayıtlı değerinin bu hesaptan, birikmiş amortismanlarının ise 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabından çıkışının yapılması gerekmektedir.

Belediyenin 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının yılsonunda 4.268.896,61 TL borç bakiyesiyle kapandığı ancak yapılan incelemede hurdaya ayrılan taşınırın elden çıkarıldığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar idare tarafından düzeltme kaydı yapıldığı bildirilmişse de 2021 yılında yapılan işlemin 2020 yılı mali tablolarında oluşan hatayı düzeltici etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak hurdaya ayrılan varlıkların elden çıkarılmasına rağmen muhasebe kayıtlarında izlenmeye devam edilmesi ve dönem sonunda varlığın değeri ile ayrılmış olan amortisman tutarı arasındaki farkın 630 Giderler Hesabına kaydedilmesi neticesinde Belediyenin 2020 yılı mali tablolarında anılan hesaplar itibariyle hataya neden olunmuştur.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bağlı Kuruluştan Olan ve Tahsil Edilemeyen Alacakların Uzun Vadeli Alacak Hesabında İzlenmesi Gerekirken Kısa Vadeli Alacak Hesabında İzlenmesi

Büyükşehir Belediyesinin 31.12.2020 tarihi itibari ile Belediyenin bağlı kuruluşu olan Hatay Su ve Kanalizasyon İdaresinden (HATSU) 315.508.024,73 TL vadesiz alacağı olduğu ancak bu tutarın kısa vadeli 132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabında takip edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabının niteliğinin düzenlendiği 101'inci maddesinde; bu hesabının ilgili mevzuatına dayanılarak vadesi bir yılın altına inmiş olanlar ile sınırlı olmak üzere nakit olarak verilen borçlardan kaynaklanan alacaklar ile duran varlıklar ana hesap grubu içindeki kurumca verilen borçlardan alacaklar hesabında kayıtlı alacaklardan dönem sonunda vadesi bir yılın altına inenler ve bunlardan tahsil edilen, terkin edilen veya takibe alınanların izlenmesi için kullanılacağı,

“Hesabın işleyişi” başlıklı 102'inci maddesinde; Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları gösterilmekte ve bütçedeki ödeneğine dayanılarak yapılan ve vadesi bir yıl veya faaliyet dönemi ile sınırlı olan borç verme işlemlerinden doğan alacaklar bir taraftan bu hesaba borç, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmektedir.

232 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabının niteliğinin düzenlendiği 173'üncü maddesinde ise; bu hesabın ilgili mevzuatına dayanılarak bir yıldan uzun süreyle nakit olarak verilen borçlardan kaynaklanan alacakların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Belediyenin 2020 yılı Kesin Mizanı incelendiğinde; 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu'nun 27'nci maddesine istinaden 2014-2020 yılları arasında çeşitli seferlerde olmak üzere Belediyenin bağlı kuruluşu olan HATSU'ya 388.518.804,08 TL nakit ihtiyacını karşılamak üzere vadesiz olarak borç verdiği anlaşılmıştır.

HATSU'ya nakit ihtiyacı için gönderilen bu borç verme işlemine ilişkin tutarların kısa vadede idarece ödenecekmiş gibi 132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabına borç, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydı yapılırken diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kayıtlarının da yapılmayarak bütçeleştirilmediği de tespit edilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar uyarınca, Belediye'nin HATSU Genel Müdürlüğünden olan ve vadesiz olacak şekilde bir yıldan uzun vadede geri almayı planladığı alacaklarını 232 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabında takip etmesi ve her bir borç verme işleminde ilgili tutar kadar 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Zira aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere bu alacakların yıllar itibariyle büyük bir kısmının tahsil edilmediği anlaşılmaktadır.

Tablo 8: HATSU Genel Müdürlüğünden Olan Alacakların Yıllar İtibari İle Durumu

Yıl Sonu İtibariyle	Alacak Tutarı (TL)	Verilme Gerekçesi
31.12.2014	65.517.350,72	Nakit ihtiyacını karşılamak üzere
31.12.2015	14.830.112,00	Nakit ihtiyacını karşılamak üzere
31.12.2016	26.130.714,11	Nakit ihtiyacını karşılamak üzere
31.12.2017	86.230.973,15	Nakit ihtiyacını karşılamak üzere
31.12.2018	22.407.373,88	Nakit ihtiyacını karşılamak üzere
31.12.2019	57.671.291,21	Nakit ihtiyacını karşılamak üzere
31.12.2020	42.720.209,66	Nakit ihtiyacını karşılamak üzere
Toplam(TL)	315.508.024,73	

Bunun yanı sıra yukarıdaki tablodan, HATSU Genel Müdürlüğünden olan alacakların yıllar itibari ile sürekli artış gösterdiği, Genel Müdürlüğün borçlarını ödemede güçlük çektiği, dolayısıyla Belediyenin bu tutarlara ilişkin tahsil kabiliyetinin düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Büyükşehir Belediyesinin HATSU Genel Müdürlüğüne nakit ihtiyaçlarını karşılamak üzere faizsiz ödünç olarak verdiği tutarların tahsilinin güçlüğü nedeniyle uzun vadeli kabul edilerek 232 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabında izlenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda ödenek karşılığı yapması ve bütçeleştirilmesi gereken söz konusu borç verme işleminin bütçe hesaplarına kaydedilmesi gerekirdi.

BULGU 2: Bir Yıldan Uzun Vadeli Alınan Nakit Teminatların Kısa Vadeli Olarak Muhasebeleştirilmesi

Belediye tarafından gerçekleştirilen ihalelere ilişkin olarak mevzuat gereği yüklenicilerden alınan nakit teminatların süreleri itibariyle bir yıldan uzun veya kısa ayrımı yapılmaksızın tamamının bir yıldan kısa süreli gibi ele alınıp 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 320'nci maddesinde; "*Bu hesap, mevzuatları gereği nakden veya mahsuben tahsil edilen ve bir yıldan uzun vadede iade edilecek olan depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır.*" denilmekte ve Yönetmelik'in 321'inci maddesinde "Hesabın işleyişi" açıklanmaktadır.

Yönetmelik hükümlerine göre nakden veya mahsuben tahsil edilen depozito ve teminatlardan bir yıldan daha uzun bir süre içinde iade edilecek olanların 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi, bu hesapta kayıtlı olup izleyen faaliyet döneminde iade edileceklerin ise dönem sonunda 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına aktarılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Belediye tarafından gerçekleştirilen ihalelere ilişkin olarak mevzuat gereği yüklenicilerden alınan bir yıldan uzun süreli 1.525.789,83 TL tutarındaki nakit teminatların 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı yerine 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edildiği tespit edilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinde belirtilen “Dönemsellik” kavramı gereği, kamu idarelerinin faaliyetlerini belirli dönemler itibariyle raporlamaları ve diğer dönemlerden bağımsız olarak saptamaları esastır. Dönemsellik kavramına uygun olmayacak şekilde bir yıldan uzun vadeli teminatların da bir yıldan daha kısa süreli gibi addedilip 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı yerine 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının kullanılması mevzuata uygun değildir.

Yukarıda belirtilen mevzuat gereğince, yüklenicilerden alınan bir yıldan uzun vadede iade edilecek olan nakit teminatların 430 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Alt Yapı Kazı Çalışmalarından Alınması Gereken Zemin Tahrip Bedellerinin Tahsil Edilememesi

Büyükşehir Belediyesince kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişilerce gerçekleştirilecek her türlü altyapı tesisi yapılması için ruhsat verilmesi sırasında alınması gereken zemin tahrip bedellerinin tahsilatlarının yapılmadığı görülmüştür.

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin “Görev ve yetkileri” başlıklı 8'inci maddesinde;

“AYKOME, büyükşehir dâhilindeki alt yapı hizmetlerini etkili ve koordinasyon içinde yürütmek amacıyla; ...

f) Alt yapı ile ilgili kazı yapacak gerçek ve tüzel kişilere izin ve kazı ruhsatı verir ve buna ilişkin bedeli belirler.”

“Hesabın oluşumu ve geliri” başlıklı 14'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında;

“Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyeleri cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanır. Sokakların kazısından elde edilen gelirler ilgili belediyeye aktarılır. Bu paralar büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından sadece cadde, bulvar, meydan ve sokakların asfalt ve kaldırımların yapımında kullanılır. Bu gelirler amacı dışında kullanılamaz.”

hükümlerine yer verilmiştir.

Altyapı ile ilgili kazı yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilen izin ve kazı ruhsatlarına yönelik Büyükşehir belediye meclisinde her yıl güncellenmek üzere zemin açım bedeli ve alt yapı tesisi yapımı ruhsat bedeli ilişkin ücret tarifesi belirlenmektedir.

Buna göre alt yapı kazı bedellerine ilişkin yapılan işlemler incelendiğinde kazı bedellerine ilişkin alınması gereken tahsilatların, bazı kişi, kurum ve kuruluşlardan ruhsatın verilmesi esnasında yapılmadığı, bu bağlamda kurum ve kuruluşların yıl içerisinde ödemesi gereken tutarların izleyen yıl tahsili yoluna gidildiği anlaşılmıştır.

Ayrıca alt yapı kazı çalışmaları için başvuruda bulunan kişi ya da kurumlara verilen ilgili ruhsat bedellerine ilişkin tahakkuk eden alacakların tahsilatının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kurumlar nezdinde 2014-2020 yıllarında alt yapı kazı bedellerine ilişkin yapılan tahakkuk ve tahsilat durumu aşağıdaki tabloda gösterildiği şekildedir.

Tablo 9:2014-2020 Yılları Alt Yapı Kazı Bedelleri Tahakkuk ve Tahsilat Durumu

Muhatap	Tahakkuk (TL)	Tahsilat (TL)	Alacak (TL)
HATSU Genel Müdürlüğü	22.388.937,15	819,66	22.388.117,49
Aksagaz AŞ	576.763,83	248,93	576.514,90
Toroslar AŞ	329.298,48	51.480,01	277.818,47
Türk Telekom AŞ	234.518,67	0,00	234.518,67
Bireysel (Diğer)	154.093,04	0,00	154.093,04
TOPLAM			23.631.062,57

31.12.2020 tarihi itibarıyla, Belediyenin 2020 yılı içerisinde yapmış olduğu ruhsatlandırmalara ilişkin toplam 5.530.191,75 TL tahsil edilmeyen alacağı bulunmaktadır. Bu durum sadece 2020 yılı açısından geçerli olmayıp geçmiş yıllarda da yıl içinde tahsili gereken

tutarların izleyen yılda tahsili yönteminin seçildiği ve önceki yıllardan tahsilatı yapılamayan tutarlar olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu alacakların genel toplamı (2014-2020) ise 23.631.062,57 TL'dir. Söz konusu alacaklar peşin olarak yılı içerisinde tahsil edilmesi gerekirken izleyen yıla aktarılmış ancak yine de tahsilatların yapılamamıştır.

Sonuç olarak, cari yılda tahsili gereken tutarların bazı kurum ve kuruluşlardan izleyen yıllara tahsilinin bırakılması hatalı bir uygulama olup mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 4: Belediye Meclisi Kararı Olmaksızın Kamu Kurumuna Geçici Personel Temini Yapılması

Belediye Meclisi kararı olmaksızın Hatay Müze Müdürlüğü'nün yürüttüğü arkeolojik kazı çalışmaları için geçici personel temin edildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Diğer Kuruluşlarla İlişkiler" başlıklı 75'inci maddesinde;

"Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; ...

b) Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir. (...)" hükmü yer almaktadır.

Anılan hüküm doğrultusunda belediyeler tarafından mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynî ihtiyaçlar karşılanabilir, geçici olarak araç ve personel temin edilebilir. Ancak söz konusu işlemlerin yerine getirilmesi için öncelikli olarak belediye meclisinin karar alması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Hatay Müze Müdürlüğü tarafından yürütülen Epiphaneia Antik Kenti kazı çalışmalarının bilimsel danışmanı tarafından Belediyeye yazılan "*Hatay ili Erzin ilçesi Epiphaneia Antik Kenti katımlı kazısı 2020 yılı çalışmalarında kazı alanı çalınmalarında istihdam edilmek üzere 20 adet personel talep etmekteyiz*" şeklinde yazıya istinaden meclis kararı alınmadan Başkanlık onayı ile gerekli personel ihtiyacının hizmet alımı yöntemi ile karşılandığı tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyesinin, karar organı olan Belediye Meclisinin kararı olmaksızın merkezî idareye ait anılan aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla geçici olarak personel temini sağlanması mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 5: Belediye Taşınmazlarının Pazarlık Usulü İle Kiraya Verilmesi

Belediyenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine aykırı olarak 51/g pazarlık usulüyle kiraya verildiği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 2'nci maddesinde;

“Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.”,

36'ncı maddesinde;

“Bu Kanunun 1'inci maddesinde yazılı işlere ilişkin ihalelerde, tekliflerin gizli olarak verilmesini sağlayan kapalı teklif usulü esastır.” ve

51'nci maddesinin “g” bendinde;

“Kullanışlarının özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, ...”

hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde; ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının, Kanun'un temel ilke ve prensiplerinden olduğu ve bu ilke ve prensibin gereği olarak, Kanun'un 36'ncı maddesinde yer alan "Kapalı Teklif Usulü" nün esas usul, diğer usullerin ise belirli şartlar dâhilinde uygulanabilecek istisnai usuller olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, taşınmazların kiraya verilmesine ilişkin ihalelerin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesine istinaden pazarlıkla yapılması mümkün değildir. Zira anılan madde; pazarlık usulünün kullanılabilmesi için, ilgili taşınmaz malın Devletin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında olmasını şart koşmaktadır. "Devletin özel mülkiyetindeki" ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" ifadelerinden; Belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlarının aksine Hazineye ait olan

taşınmazların tarif edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların pazarlık usulü ile kiralanması mümkün görünmemektedir.

Nitekim Danıştay 13'üncü Dairesinin 21.10.2008 tarih ve E:2007/4476, K: 2008/6874 sayılı Kararında da;

“Belediyenin mülkiyetindeki taşınmazın, 2886 sayılı Kanun'un 51 inci maddesinin (g) bendi uyarınca, pazarlık usulü ile turizm amaçlı tesis yapılmak ve işletilmek üzere mülkiyetten gayri ayni hak tesis edilmek suretiyle, (daimi ve sürekli üst hakkı kurulmak suretiyle) 30 yıllığına kiralanmasına ilişkin belediye encümeni kararını, belediyelere ait taşınmazların "devletin özel mülkü" ve "devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer" lerden olmadığı, bu nedenle 2886 sayılı Yasanın 51/g maddesi kapsamında kiralanmasının, trampasının ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi yoluyla devrinin, olanaklı olmadığı gerekçesiyle, iptal eden mahkeme kararının hukuka uygun olduğu” denilerek, belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için pazarlık ihalesinin yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, açıklanan mevzuat düzenlemelerine rağmen; aşağıdaki tabloda gösterilen mülkiyeti Belediyeye ait olan taşınmazların, belediye encümeni kararıyla 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesine göre pazarlık usulü ile kiralandığı tespit edilmiştir.

Tablo 10:Pazarlık Usulü (51/g) ile Kiraya Verilen Yerler

No	İlçe	Mahalle	Kiraya Verilen Taşınmazın Cinsi
1	Antakya	Karlısu Göleti	Düğün Salonu
2	Payas	Payas Park içi	Trambolin
3	Antakya	Zenginler	Gastronomi Evi
4	Payas	Payas Park içi	WC
5	Defne	Sümerler Aile Çay Bahçesi	Çay Bahçesi
6	Erzin	Yeni Otogar içi	Bilet satış yeri 3 nolu
7	Erzin	Yeni Otogar içi	Bilet satış yeri 7 nolu
8	Erzin	Yeni Otogar içi	Bilet satış yeri 8 nolu
9	Defne	Aşağı Okçular	Sümerler halı saha içerisindeki büfe
10	Antakya	Saraycık	Yeni otogar içi yıkama yağlama

Belediyenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların, 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin “g” bendinden yararlanılarak pazarlık usulü ile kiraya verilmesi mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

BULGU 6: Belediyenin Taşıtlarına İlişkin Envanter Kayıtları İle Trafik Tescil Kayıtlarının Uyuşmaması

Belediyenin taşıtlarına ilişkin envanter kayıtları ile Hatay İl Emniyet Müdürlüğü trafik tescil kayıtları karşılaştırılması sonucunda 12 adet taşıtın Belediye adına trafik tescilli olmasına rağmen Belediye envanterinde bulunmadığı ve araçların akıbetine ilişkin bilgi sahibi olunmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci maddesinde; her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Mal yönetiminde etkililik ve sorumluluk" başlıklı 48'inci maddesinde ise;

" (...) Kamu idarelerine ait malları edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemleri, mevzuatında öngörülen kurallar dahilinde hizmetin amacına uygun olarak verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılır. Bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan, malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenler sorumludur."

hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede; Belediyenin taşıtlarına ilişkin envanter kayıtları ile Hatay İl Emniyet Müdürlüğü trafik tescil kayıtları karşılaştırıldığında, Belediyenin kullanımında ve envanterinde kayıtlı olmayan 12 adet taşıtın trafik tescilinin Belediye adına devam ettiği tespit edilmiştir.

Sorumlular ile yapılan görüşmelerde; 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 2014 yılında büyükşehir statüsü kazanan Belediyeye devredilen araçlar arasında bu araçların bulunmadığı, bu araçların daha önceki durumları ve akıbetine ilişkin bilgi sahibi olunmadığı ifade edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda araçların durumunu gösterir ayrıntılı bilgiler yer almaktadır:

Tablo 11: Belediye Adına Tescili Devam Eden Taşıtlar

	Plaka	Markası	Tipi	Cinsi	Tescil Tarihi	Durumu
1	31 HP 589	DESOTO	AS 700	Kamyon Açık Kasa	9.03.1987	Bilinmiyor
2	31 HA 219	LEYLAND	L 30	Minübüs	4.06.1985	Bilinmiyor
3	31 FV 963	LEYLAND	140	Kamyon Damperli	8.01.1965	Bilinmiyor
4	31 FV 969	DESOTO	PD 250 AS SÜPER	Kamyonet Kapalı Kasa	21.06.1995	Bilinmiyor
5	31 FH 902	MERCEDES BENZ	0302//10	Otobüs	19.01.1983	Bilinmiyor
6	31 FL 225	FORD	1210	Kamyon Açık Kasa	16.12.1983	Bilinmiyor
7	31 EN 372	FİAT	50 NCM24	Kamyon Açık Kasa	19.07.1990	Bilinmiyor
8	31 AP 223	FORD	ÇEKİCİ	Traktör		Bilinmiyor
9	31 AR 785	FORD	ARASÖZ	Kamyon Açık Kasa	19.07.1971	Bilinmiyor
10	31 AD 149	CHEVROLET	BİNEK	Otobüs	16.04.1959	Bilinmiyor
11	31 AE 130	MARAUDE		Kamyon	8.07.1976	Bilinmiyor
12	31 AD 118	THAMES	T 70	Kamyon Açık Kasa	28.03.1972	Bilinmiyor

6360 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi ile Hatay İlinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere Hatay Büyükşehir Belediyesi kurulmuş ve bu ilin il belediyesi olan Antakya Belediyesi büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Kanun'un Geçici 1'inci maddesinde bu Kanundaki devir, tasfiye ve paylaşırma işlemlerini yürütmek üzere vali tarafından, bir vali yardımcısının başkanlığında, valinin uygun göreceği kurum ve kuruluş temsilcilerinin ve ilgili belediye başkanlarının katılımıyla devir, tasfiye ve paylaşırma komisyonu kurulacağı, büyükşehir belediyesine dönüşen il belediyesi ile tüzel kişilikleri kaldırılan belediye, köylerin sahip olduğu her türlü taşınır, taşınmaz malları ve personelinin komisyon kararıyla ilgisine göre büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyeleri ile bağlı kuruluşlar arasında paylaşırılacağı belirtilmiştir.

Hatay İli Emniyet Müdürlüğü trafik tescil kayıtlarında Hatay Büyükşehir Belediyesi üzerine tescilli olan ancak belediyenin envanter kayıtlarında ve kullanımında bulunmayan söz konusu 12 adet taşıtın, 6360 sayılı Kanun ile kapatılan belediye veya köylerden Tasfiye ve Paylaşırma Komisyonu kararı ile paylaşırılan taşıtlar olabileceği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer alan denetim tespitine binaen, idare tarafından; Hatay Valiliği Devir Tavsiye ve Paylaşırma Komisyon Başkanlığıyla yapılan yazışmalar neticesinde 31 EN 372, 31 FV 963 plakalı araçların Kırıkhan Belediyesi'ne, 31 FV 969, 31 HP 589 plakalı araçların Yayladağı Belediyesi'ne, 31 FL 225 plakalı aracın ise HATSU Genel Müdürlüğü'ne devir edildiği, kalan 7 aracın ise Kurum vergi numarasından dolayı Antakya belediyesi adına görünmesi gereken araçlar sistem güncellemesinden kaynaklı henüz idare adına kayıtlı bulunduğu ve söz konusu araçlarla ilgili herhangi bir işlem yapılmadığı, İdare envanterinde bulunmayan araçların ilgili mevzuatlarına göre devir ve tescil işlemlerinin yapılması için ilgili Trafik Tescil Şube Müdürlüğü ve Noterler Birliği ile yazışmaların devam ettiği ifade edilmiştir.

Her ne kadar 5 adet aracın komisyon tarafından ilgili belediyelere devir edildiği ve 7 adet aracın ise Antakya belediyesi adına kayıtlı olması gerektiği belirtilmiş olsa da bu araçlar henüz trafik tescil kayıtlarında idarenin adına görünmektedir.

Ancak Büyükşehir Belediyesinin Taşınır Kesin Hesap İcmal Cetveli kayıtlarında ve kullanımında bulunmayan bu araçların trafik tescil kayıtlarının Belediye üzerinde görünmesi ileride çok önemli hukuki sorunlara yol açabilecektir.

Netice olarak; belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde; kurum envanterinde bulunmayan araçların ilgili mevzuatlarına göre devir ve tescil işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: Emanetler Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun; "Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar" başlıklı 34'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında;

"Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir."

"Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinin altıncı fıkrasında;

"Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumludur. (...)"

hükümlerine yer verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 320 Bütçe Emanetleri Hesabına ilişkin "Hesaba ilişkin işlemler" başlıklı 249'uncu maddesinde ise;

“(...) b) Bütçe emanetlerinden yapılacak ödemeler

Bütçe emanetine alınan tutarlardan gerek mali yıl içinde, gerekse yılı geçtikten sonra yapılacak ödemeler için muhasebe işlem fişi düzenlenir. Bütçe emanetlerine alınan tutarlar muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödenir. Tutarın emanete alınması sırasında istihkak sahibine verilen veya istihkak sahibine verilemediği için muhasebe biriminde saklanan muhasebeleştirme belgesinin bir nüshası muhasebe işlem fişine bağlanır. Emanete alınan tutar bir defada ödenemediği takdirde, daha sonra yapılacak ödemelere ilişkin fişe, ilk ödemeye ait fişin yevmiye tarih ve numarası yazılır. (...)”denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; idarelerin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde alınan mal veya hizmet karşılığı tutarlar 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilir ve ödemeler giderin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilir. Emanet hesapta izlenen giderlerin ödenmesinin, kayda alınma sırasına göre gerçekleştirmesinden muhasebe yetkilileri sorumludur.

Belediyenin 320 Bütçe Emanetleri Hesabından yapılan ödemelerinin incelenmesi sonucunda; yukarıdaki mevzuat hükümlerine aykırı olarak, ödemelerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

Anılan mevzuat hükümleri doğrultusunda belediyenin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen tutarlara ilişkin ödemelerin, giderin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Gelir Kalemlerinde Tahsilat/Tahakkuk Oranlarının Düşük Olması

2020 yılı Gelir Kesin Hesabının incelenmesi neticesinde Belediyenin gelir tahsilat oranının düşük olduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediye başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 38’inci maddesi; Belediye Başkanına, belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek görevlerini vermiş ve sorumluluk yüklemiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun; “Mali hizmetler birimi” başlıklı 60’inci maddesi ile ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek görevi, Mali Hizmetler Birimine

verildiği; “Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61'inci maddesinde, gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemlerini muhasebe yetkilisinin yürüteceği, muhasebe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumlu tutulacağı; “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38'inci maddesinde de kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları, belirtilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un, 37'nci maddesinde; amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca (Kanun'da: Maliye Vekâleti) belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği, 55'inci maddesinin birinci fıkrasında, amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, yedi gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir "ödeme emri" ile tebliğ olunacağı düzenlenmiştir.

Belediyelerin tahakkuk tahsilat oranını artırabilmeleri için; Mali Hizmetler Müdürlüğünün borcunu ödemeyen kişiler hakkında borcun ödenmesi için ödeme emirlerini zamanında düzenleyip daha sonra bu borçlular hakkında yasal takip yapılmasını teminen Hukuk birimine bildirmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyenin Gelir Kesin Hesap Cetvelini oluşturan gelir kalemlerinin tahakkuk tahsilât oranlarının düşük düzeyde kaldığı; önceki yıldan 12.825.556,16 TL vergi geliri tahakkukunun devredildiği; 2020 yılı içinde toplam 21.848.808,49 TL vergi geliri tahakkuk ettirildiği; 2020 yılı içinde toplam tahakkukun, 10.482.835,19 TL'sinin tahsil edildiği, 2021 yılına 11.365.973,30 TL tahakkuk artışı devredildiği görülmüştür. Ayrıca 2019 yılından 7.414.651,68 TL kira alacağının devir edildiği, 2020 yılı sonu itibarıyla toplam 13.946.469,50 TL taşınmaz kira gelirinin tahakkuk ettirildiği, 2020 yılı kira alacağı tahsilatının, 5.778.597,44 TL olduğu, 2021 yılına devreden kira alacağı tahakkuk tutarının 8.167.872,06 TL olduğu ve kurum kira alacağı tahsilat oranının, % 40,48'de kaldığı anlaşılmıştır. Aynı şekilde ecrimisil gelirlerinin de tahsilat oranının % 60,47'de kaldığı

görülmektedir. Tahsilat oranlarının düşük düzeyde bulunması kurumun mali tablolarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetvelinde önemli görülen ancak tahakkuk/tahsilat oranı düşük kalarak gelecek yıla devreden bazı gelir kalemleri aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 12: Gelir Tahsilat Oranı Düşük Olan Gelir Türleri

Nevi	Devreden Gelir Tahakkuku TL	2020 Yılı Tahakkuku TL	Toplam Tahakkuk TL	2020 Yılı Tahsilat TL	Tahsilattan Red ve İadeler TL	2020 Yılı Net Tahsilat TL	2021 Yılına Devreden Tahakkuk TL	Tahsilat Oranı TL
Vergi Gelirleri	12.825.556,16	9.023.252,33	21.848.808,49	10.482.835,19	15.229,17	10.467.606,02	11.365.973,30	47,91
Ecrimisil Gelirleri	1.032.988,32	1.172.879,42	2.205.867,74	1.333.980,58	0,00	1.333.980,58	871.887,16	60,47
Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	7.414.651,68	6.531.817,82	13.946.469,50	5.778.597,44	132.877,14	5.645.720,30	8.167.872,06	40,48

Tahsilat oranlarının azami düzeyde gerçekleşmesini teminen kamu kaynağının elde edilmesinde görevli ve yetkili olanların gelirlerin takip ve tahsil hususunda yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Hazineye Ait Taşınmazların Satışından Belediyeye Aktarılacak Payların Takibinin Yapılmaması

Yapılan incelemede; 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun gereği satışı gerçekleştirilen hazine taşınmazlarından Belediye'ye aktarılacak payların takip edilmediği görülmüştür.

4706 sayılı Kanun'un "Taksitle Ödeme, Satış Bedelinden Pay Verilmesi, Belediyelere Devir" başlıklı 5'inci maddesinin 5'inci fıkrasında;

"Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla % 10'u, ilgili belediyelerin 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılır. Kalan kısmından ise ilgili belediyeye % 30, varsa büyükşehir belediyesine % 10 pay verilir (...) Bu paylar tahsilini takip eden ayın yirmisine kadar ilgili idarelerin hesaplarına aktarılır. (...)" denilmektedir.

Anılan Kanun'da satılan hazine arazilerinin satışından elde edilen gelirin nasıl dağıtılacağı belirtilmiş olup, Büyükşehir belediyelerine aktarılacak payında olduğunu açıkça

belirmektedir. Belediye hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde, adı geçen kanun maddesine istinaden Hazine tarafından yapılan taşınmaz satışlarından Belediyeye aktarılan herhangi bir gelirin takibinin yapılmadığı ve dolayısıyla gelir aktarımının da bulunmadığı anlaşılmıştır.

İl Milli Emlak Müdürlüğünden 2020 yılı itibariyle hazineye ait taşınmazların satışının olup olmadığı yazı ile sorulmuş, gelen cevabi yazıda toplamda 986.774,50 TL tutarında 7 adet taşınmaz satışının gerçekleştirildiği bilgisi verilmiştir. Ancak bu satışlardan 4706 sayılı Kanun gereğince aktarılması gereken % 10 büyükşehir belediyesi payının gönderilmediği anlaşılmıştır.

Sonuç itibariyle, belediyeler açısından önemli bir gelir kalemi sayılabilecek hazine satışları payının takibine yönelik işlemlerin Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması gerekmektedir.

BULGU 10: İhale Kapsamında Alınan Nakit Teminatların İşin Sonunda İlgilisine İade veya Hazineye Gelir Aktarımı İşlemlerinin Gerçekleştirilmemesi

Belediye tarafından ihale kapsamında alınan nakit teminatların, mevzuat hükümlerinde belirtilen şartların yerine getirilmesine rağmen işin sonunda ilgisine iade edilmediği veya hazineye gelir aktarımı işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi" başlıklı 13'üncü maddesinde;

"Taahhüdün, sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların;

a) Yapım işlerinde; varsa eksik ve kusurların giderilerek geçici kabul tutanağının onaylanmasından sonra yarısı, Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesi getirilmesi ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından sonra kalanı,

b) Yapım işleri dışındaki işlerde Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesinin getirildiği saptandıktan sonra; alınan mal veya yapılan iş için bir garanti süresi öngörülmesi halinde yarısı, garanti süresi dolduktan sonra kalanı, garanti süresi öngörülme hallerde ise tamamı, yükleniciye iade edilir. (...)",

“İade edilemeyen teminatlar” başlıklı 14'üncü maddesinde;

“13 üncü maddeye göre mahsup işlemi yapılmasına gerek bulunmayan hallerde; yapım işlerinde kesin hesap ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından, diğer işlerde ise işin kabul tarihinden veya varsa garanti süresinin bitim tarihinden itibaren iki yıl içinde idarenin yazılı uyarısına rağmen talep edilmemesi nedeniyle iade edilemeyen kesin teminat mektupları hükümsüz kalır ve bankasına iade edilir. Teminat mektubu dışındaki teminatlar sürenin bitiminde Hazineye gelir kaydedilir.”

denilmektedir.

Bu hükümler gereğince, Belediyenin (4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılmış olup sözleşmesi 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre imzalanan) ihalelerle ilgili aldığı nakit teminatların madde hükmünde belirtilen süreçlerden sonra ilgililerine iade edilmesi veya ilgililer tarafından alınmaması halinde gelir kaydedilmek üzere Hazineye gönderilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; mal alımı, yapım işi ve hizmet alımlarında alınan nakdi teminatların incelenmesi neticesinde yükleniciler tarafından mevzuat hükümlerinde belirtilen şartları yerine getirmesine rağmen iade edilmeyen 1.021.063,74 TL tutarında nakdi teminatın olduğu ve bu teminatların ilgililerine iadesine veya hazineye gelir kaydına yönelik herhangi bir işlemin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Belediye tarafından ihale kapsamında alınan ve 4735 sayılı Kanun doğrultusunda ilgililerine iade edilmesi veya Hazineye gelir kaydedilmesi gereken teminatlara ilişkin işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 11: İmar Planında Park Alanı Olarak Belirlenen Yerlerin Ticari Amaçla Kullanılması

İmar planında park alanı olarak tespit edilen yerlerde Belediye tarafından kiraya verilen ticari işletmelerin bulunduğu, yapıların imar mevzuatına aykırı olduğu ve bu alanların park alanı olma özelliğini yitirdiği görülmüştür.

Ticari işletmelerin faaliyet gösterdiği yapıların inşa edildiği tarihlerde yürürlükte olan ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine dayanılarak hazırlanmış bulunan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin “Tanımlar” başlıklı 4'üncü maddesinde;

“vvv) Yeşil alanlar: Toplumun yararlanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme, gezinti, piknik, eğlence, rekreasyon ve rekreatif alanları toplamını (Metropol ölçekteki fuar, botanik ve hayvan bahçeleri ile bölgesel parklar bu alanlar kapsamındadır.), 19 uncu maddede yer alan işlevleri ve yapılaşma koşullarını içeren yeşil alanlar; ...

2) Parklar: Kentte yaşayanların yeşil bitki örtüsü ile dinlenme ihtiyaçları için ayrılan, 19 uncu maddedeki kullanımlara da yer verilebilen alanları, ...

ifade eder” denilmektedir.

Yönetmelik’in “Parsel kullanım fonksiyonlarına göre yapılaşma koşulları” başlıklı 19’uncu maddesinde;

“(…) c) Park alanları: Bu alanlarda encümen kararıyla;

1) Açık havuz/süs havuzu, açık spor ve oyun alanı, genel tuvalet, pergola, kameriye,

2) 1000 m² ve üzeri parklarda ahşap veya hafif yapı malzemelerinden yapılmak, kat adedi 1’i, yüksekliği 4.50 metreyi ve açık alanları dâhil taban alanları toplamda %3’ü, her birinin alanı 15 m² ’yi geçmemek kaydıyla çay bahçesi, büfe, muhtarlık, güvenlik kulübesi ile oyun alanlarına en az 10 metre mesafede olmak ve etrafı çit ve benzeri ile kapatılmak koşuluyla (Değişik ibare:RG-25/7/2019-30842) parkın ihtiyacı için gerekli olan asgari ölçülerdeki trafo,

(...)

4) 10.000 m² üzerindeki parklarda, açık alanları dâhil taban alanları, (2) numaralı alt bentte belirtilenler de dâhil toplamda %3’ü geçmemek üzere muvakkat yapı yapı ölçülerini aşmayan mescit ile trafik güvenliği alınarak kamuya ait 112 acil ambulans istasyonu,

yapılabilir.” denilmektedir.

Buna göre söz konusu yapılar park alanlarında encümen kararıyla yapılabilir denildiğinden inşaat ruhsatı ve yapı kullanım belgesinden muaf sayılmaktadır. Aynı maddenin (ç) fıkrasında da geçen yapılar, Piknik ve eğlence (rekreasyon) alanlarında da encümen kararıyla yapılabilir denildiğinden ruhsat alınmadan yukarıda belirtilen hususlara uyulması kaydıyla yapılabilmektedir.

Belediyenin yetki ve sorumluluğundaki park alanları içindeki yapıların durumu incelendiğinde, İmar planında park alanı olarak tespit edilen alanlarda İdare tarafından kiraya

verilen düğün salonu, cafe, çay bahçeleri ve büfeler gibi ticari işletmelerin bulunduğu, bu işletmelerin alanın imar mevzuatında belirtilen yapılara ait alan miktarlarını fazlasıyla geçtiği hatta bu alanların park alanı olma özelliğini yitirerek ticari olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 13:Park Alanlarındaki İmara Aykırı Olarak Yapı Bulunan Örnek Parklar ve Alanları

1000 M2 üzeri parklarda açık alanları dâhil taban alanları toplamda %3 geçmemek kaydıyla encümen kararıyla yapılaşma yapılabilecek alanlar						
Park ve Yeşil Alan Adı	Yapı Ruhsatı	Kullanım Şekli	Plandaki Durumu	Toplam Alan	Olması Gereken	Kapalı +Açık =Toplam Alan (Yaklaşık Alan)
Atatürk Parkı	Yok	6 Adet Çay Bahçesi Büfe, 20 Det Ahşap Kulübe(2*2) Oyun Parkı(Kiralık), Tuvalet	Park Alanı	61.417,97	1.842,54	1119+2150=4069
15 Kasım Parkı	Yok	2 Adet Çay Bahçesi, Büfe, Lokanta	Park Alanı	20.327,27	609,82	231+130=361
Yakup Çirkin Parkı	Yok	Yeni Proje ile 350 M2 Amaçlı Salon, Yöresel Ürün Satış Yeri, 2 Adet Kafe (160 M2), 400 Kişilik Açık Alana Sahip Düğün Salonu,	Park Alanı	12.617,92	378,54	510+600=1110

Ancak park alanlarının mevzuata aykırı olarak ticari amaçla kullanılması kentte yaşayan kişilerin müşterek kullanımına da engel teşkil etmektedir. Buna göre park alanlarının kentte yaşayanların dinlenme ve doğal alan ihtiyaçlarına cevap veren yerler olması açısından sadece belli yapıların yapılmasına izin verilmiştir. Bu yapıların park alanlarının kullanım amaçına aykırılık teşkil etmeyecek şekilde olması ve müşterek kullanıma açık olması gerekmektedir.

Ayrıca 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "İdari müeyyideler" başlıklı 42'nci maddesinde imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyidelerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Dolayısıyla park alanlarında bulunan kiracıların tahliyelerinin sağlanarak bu alanların Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ne uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Mal Alımlarına İlişkin Denetim, Muayene ve Kabul İşlemlerinde Eksiklikler Bulunması

Belediye tarafından yapılan mal alımlarında muayene ve kabul işlemleri için kurulan muayene ve kabul komisyonlarının yaptıkları işlemlerde eksiklikler bulunduğu görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun, "Denetim, muayene ve kabul işlemleri" başlıklı 11'inci maddesi gereğince teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemleri, idarelerce kurulacak en az üç kişilik muayene ve kabul

komisyonları tarafından yapılmaktadır. Mal veya yapılan iş yüklenici tarafından idareye teslim edilmedikçe muayene ve kabul işlemleri yapılamaz.

Kanun'un 28'inci maddesinde muayene ve kabul komisyonlarının başkan ve üyeleri ve ihtiyacın karşılanma sürecindeki her aşamada görev alan diğer ilgililerin, görevlerini kanunî gereklere uygun veya tarafsızlıkla yapmadıklarının, taraflardan birinin zararına yol açacak ihmalde veya kusurlu hareketlerde bulduklarının tespiti halinde, haklarında ilgili mevzuatları gereğince disiplin cezası uygulanacağı belirtilmiştir.

Mal alımlarında uygulanacak muayene ve kabul işlemlerine dair esas ve usullerin belirlendiği Mal Alımları Denetim Muayene ve Kabul İşlemlerine Dair Yönetmelik gereğince yetkili makam tarafından biri başkan, biri işin uzmanı olmak üzere (idarede yeterli sayıda veya işin özelliğine uygun nitelikte uzman personel bulunmaması durumunda, 4734 sayılı Kanuna tabi idarelerden uzman personel görevlendirilebilir) en az üç veya daha fazla tek sayıda kişi ile yedek üyelerden oluşan muayene ve kabul komisyonlarının, yüklenici tarafından idareye teslim edilen malın ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığını inceleme görevi ve sorumluluğu bulunmaktadır

Anılan Yönetmelik'e göre muayenelerde öncelikle fiziksel nitelikler kontrol edilmektedir. Ancak malın fiziksel muayenesine başlanmadan önce bir tutanak tutulur. Tutanaklarda muayenenin başlangıcından itibaren inceleme, muayene ve numune alma safhaları özetlenir. İzlenecek yöntem, usul ve sonuç belirtilir. Bu tutanak komisyonca imzalanır ve mevcutsa yüklenici ve/veya vekiline imzalatılır. Daha sonra malın fiziksel muayenesine geçilir. Bu işlemlerden sonra alımın niteliğinin laboratuvar muayenesi gerektirmesi halinde laboratuvar muayeneleri yapılarak sonuç hakkında rapor düzenlenir.

İdarenin 2020 yılında 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirdiği mal alımları incelendiğinde; mal alımları muayene ve kabul komisyonu görevlendirmelerinde hatalı uygulamaların olduğu ve komisyonun görevlerini eksik yerine getirdiği tespit edilmiştir.

Şöyle ki;

- Komisyonun en az bir üyesinin işin uzmanı olması gerekirken olmadığı,
- Muayene ve kabul komisyon üyelerinin görevlendirme tarihleri ile malın teslim ve kabul tarihlerinin aynı gün olduğu, bu nedenle komisyonun gerekli ön hazırlıklarını yapamadığı,

- Malın fiziksel muayenesine başlanmadan önce, muayenenin başlangıcından itibaren inceleme, muayene ve numune alma safhalarının özetlenmediği, izlenecek yöntem, usul ve sonucun belirlendiği bir tutanak tutulmadığı,

- Ürünlerin niteliği gereği laboratuvar muayenesi gerektirdiği halde malın laboratuvar muayenelerinin yapılmadığı,

- Muayene ve kabul komisyon üyelerinin mal teslim ve kabul sırasında birlikte bulunmadığı ve bazı üyelerin sonradan kabul tutanağının hazırlanma aşamasında katıldığı,

anlaşılmıştır.

Sonuç olarak Muayene ve Kabul Komisyonlarının mevzuatın gereklerine uygun olarak oluşturulması ve zamanında görevlendirilmesi, komisyon başkan ve üyelerinin ise Yönetmelikle belirlenen işlemleri eksiksiz olarak yapması gerekmektedir. Aksi takdirde mal alımlarına ilişkin denetim, muayene ve kabul işlemlerindeki hatalı uygulamalar ve eksiklikler Belediyenin zarara uğramasına neden olabilecektir.

BULGU 13: Kiralanan Binek Hizmet Araçlarının İdarenin Taşıt Takip ve Yönetim Sistemine Dahil Edilmemesi

Sürücülü ve Sürücüsüz Araç Kiralama Hizmet Alımı İhalesi kapsamında kiralanmış hizmet taşıtlarının dairelerin kullanımına verildiği, taşıtların akaryakıt tüketimlerinin ve kullanım durumlarının etkin bir şekilde takip edilmediği ve bu taşıtların kurum içi taşıt yönetim sisteminden bağımsız bir şekilde ve resmi görev yazısı olmaksızın kullanıldığı görülmüştür.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 1'inci maddesinin (a) bendinde belediyelerin Kanun kapsamında olduğu, Kanun'un "Taşıt verilecekler" başlıklı 4'ncü maddesinde emirlerine ve zatlarına binek otomobili verilenlerin (1) sayılı cetvelde, makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtların (2) sayılı cetvelde gösterildiği belirtilmiştir. Kanun'un 16'ncı maddesinde; bu Kanun kapsamına giren taşıtları her ne suretle olursa olsun tahsis olunduğu işin haricinde veya şahsi hususlarda kullananlar ve kullandıranlar, kanunen bir makama veya işe tahsis olunmadığı hâlde bu taşıtlardan istifade eden ve ettirenler ile bunların gidiş gelişine müsaade edenler için uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir.

Makamına taşıt tahsis edilecek kişilerin 237 sayılı Kanun'da çok sınırlı olarak sayıldığı, Kanun'da belirtilen unvanlar dışında kimsenin emrine ve zatına taşıt tahsis edilemeyeceği açıkça belirtilmektedir. Makam dışında kalan ve hizmet taşıtı olarak kullanılan taşıtların aynı

kurumun birimleri arasında ayırım yapılmaksızın, yalnızca resmi hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla ve görevlendirilmek suretiyle hizmet vermeleri gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu' nun 16 ncı maddesinde; *“Devlet memurları görevleri ile ilgili resmi belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususi işlerinde kullanamazlar ...”* denilerek araç ve gereçlerin özel işlerde kullanılmasına kanun düzeyinde yasak getirilmiş olmakla birlikte aykırı hareket edenler için de 657 sayılı Kanun' un 125'inci ve 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 16'ncı maddesinde yaptırımlar öngörmüştür.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik' in Kamu malları ve kaynaklarının kullanımı başlıklı 16 ncı maddesinde; *“Kamu görevlileri, kamu bina ve taşıtları ile diğer kamu malları ve kaynaklarını kamusal amaçlar ve hizmet gerekleri dışında kullanamaz ve kullandıramazlar, bunları korur ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri alırlar.”* denilmiştir.

Belediyelerin kamu hizmetinin gerektirdiği taşıtları, 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe giren Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller çerçevesinde kiralarak temin etmesi imkân dâhilindedir. Bununla beraber Esas ve Usuller'in 5'inci maddesinde; bu kapsamda taşıt edinilmesindeki temel amacın; bu giderlerin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir şekilde kullanılması olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Destek Hizmetleri Dairesi tarafından, 2019/551626 ihale kayıt numaralı 2.12.2019 tarihli KDV hariç 62.463.372,40 TL tutarında “Sürücülü ve Sürücüsüz Araç Kiralama Hizmet Alımı” ihalesi yapılarak alınan taşıtlar kamu hizmetlerinde kullanılması maksadıyla ilgili dairelere verilmiştir. Bu taşıtlar Belediyenin taşıt yönetim sisteminden bağımsız bir şekilde kullanıldığından, akaryakıt tüketimlerinin ve kullanım durumlarının etkin bir şekilde takip edilmesi mümkün olmamaktadır.

Nitekim yapılan incelemelerde, bu taşıtların, resmi görev yazısı olmaksızın mesai saatleri içinde veya dışında veya hafta sonları özel işlerde kullanıldığı, izinli veya izinsiz olarak yakıtı belediye bütçesinden karşılanmak suretiyle il dışına çıkışların yapıldığı tespit edilmiştir. Yapılan bu tespitler üzerine, mevzuata aykırı olan bu kullanımlardan dolayı oluşan kamu zararı Belediyece ilgili kişilerden tahsil edilmiştir.

Bu itibarla, hizmet aracı olarak kiralanan taşıtların daire ve birimlerin kullanımına bırakılması Taşıt Kanunu'na aykırı olduğundan söz konusu taşıtların daire ve/veya birimlerin tasarrufundan çıkartılarak taşıt havuzuna dahil edilmesi, Belediyenin birimleri arasında ayırım yapılmaksızın, yalnızca resmi hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla resmi taşıt görev formları düzenlenerek kullanılması, görevin sona ermesinden sonra bütün taşıtların resmi garaj veya parka çekilmesi konusunda gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Aksi takdirde hizmet aracı olarak kiralanan taşıtların daire ve birimlerin kullanımına bırakılması, taşıtların akaryakıt tüketimlerinin ve kullanım durumlarının etkin bir şekilde takip edilmesini sağlayacak kurum içi taşıt yönetim sisteminin kullanılmaması Belediyenin zarara uğramasına neden olunabilecektir.

BULGU 14: Mal veya Hizmet Alımları ile Yapım İşlerinin Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilmesi

Belediye tarafından gerçekleştirilen bazı mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, parasal limitlerin altında kalmak amacıyla, kısımlara bölünerek, açık ihale usulü yerine doğrudan temin yöntemiyle gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinde;

"İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işleri bir arada ihale edilemez.

Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünemez.

Bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde açık ihale usulü ve belli istekliler arasında ihale usulü temel usullerdir. ...",

"Doğrudan Temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasında ise;

"Aşağıda belirtilen hallerde ihtiyaçların ilân yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir: ...

d) Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin onbeş milyar, diğer idarelerin beşmilyar Türk Lirasını aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar.”

denilmektedir.

Kanunda yer alan eşik değerler ve parasal limitlerin 1/2/2020 tarihinden itibaren uygulanması ile ilgili olarak, 29.01.2020 gün ve 31023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2020/1 numaralı Kamu İhale Tebliğinde, 2020 yılında büyükşehir sınırı dâhilinde bulunan idareler için doğrudan temin limiti 97.008,00 TL olarak belirlenmiştir. Buna göre büyükşehir sınırı dâhilinde bulunan idareler, 97.008,00 TL altındaki ihtiyaçları için ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temin usulüne başvurabileceklerdir.

Belediye tarafından 2020 yılı içerisinde doğrudan temin (22/d) usulü ile yapılan alımların incelenmesi neticesinde; aynı tarihte, aynı daire başkanlığı tarafından, aynı mahiyette ve aynı yükleniciden yapılan birçok alımın Kamu İhale Kanununda belirtilen ihale usulleri ile alınması gerekirken, kısımlara bölünerek Kanunda özel alım usulü olarak belirtilen doğrudan temin usulü ile gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi 2020 yılı içerisinde Belediye tarafından 4734 sayılı Kanunun 22/d bendi kapsamında doğrudan temin usulü ile 49.272.014,29 TL tutarında 684 alım yapılmıştır.

Tablo 14: Doğrudan Temin ile Alınan İşlerin Toplam Listesi

İhale Şekli	Toplam Gerçekleşen (TL)	Adet
4734 Sayılı Kanun- 22/D Bendi (Hizmet Alımı)	4.691.289,91	89
4734 Sayılı Kanun- 22/D Bendi (Mal Alımı)	20.208.192,46	320
4734 Sayılı Kanun -22/D Bendi (Temsil Ağırlama)	3.617.756,98	54
4734 Sayılı Kanun -22/D Bendi (Yapım İşleri)	20.754.774,94	221
Toplam	49.272.014,29	684

2020 yılı içerisinde Belediye tarafından doğrudan temin usulü ile yapılan alımlar işin niteliğine göre sıralandığında söz konusu alımların kısımlara bölündüğü açık olarak görülmektedir. Örneğin; 2020 yılı içerisinde Fen İşleri Dairesi tarafından yürütülen 10.949.358,63 TL tutarındaki Yol Bakım ve Onarımı işleri 116 kez parçaya bölünerek doğrudan temin yöntemi ile yaptırılmıştır. Yine; 2020 yılında Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından 1.784.838,23 TL tutarındaki taşıt bakım ve onarım işi 36 parçaya bölünerek doğrudan temin yöntemi ile alınmıştır.

Aşağıdaki tabloda 8 ve üzeri kısımlara bölünen aynı türden iş kalemleri sıralanmıştır. Bu tablodan görüleceği üzere 2020 yılı büyükşehir belediyeleri için öngörülen doğrudan temin sınırı olan 97.008,00 TL tutarını aşan aynı konuda birçok alım yapılmıştır.

Tablo 15:Kısımlara Bölünerek Yapılan İşlerin Listesi

Yapılan İşin Niteliği	Tekrar Eden İş Sayısı
Yol Bakım ve Onarımı Giderleri	116
Diğer Taşınmaz Yapım, Bakım ve Onarım Giderleri	63
Baskı ve Cilt Giderleri	42
Taşıtlı Bakım ve Onarım Giderleri	37
Diğer Dayanıklı Mal ve Malzeme Alımları	37
Diğer Tüketim Mal ve Malzemesi Alımları	34
Makine Teçhizat Bakım ve Onarım Giderleri	24
İş Makinası Onarım Giderleri	24
Büro ve İşyeri Makine ve Teçhizat Alımları	20
Kırtasiye Alımları	18
Okul Bakım ve Onarımı Giderleri	18
Diğer Hizmet Alımları	15
Bilgisayar Hizmeti Alımları	12
Diğer Hizmet Binası Bakım ve Onarım Giderleri	12
Avadanlık ve Yedek Parça Alımları	11
Zirai Malzeme ve İlaç Alımları	10
Bilgisayar Yazılım Alımları ve Yapımları	8
Diğer Bakım ve Onarım Giderleri	8
Temizlik Malzemesi Alımları	8

Belediyenin rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla aynı nitelikte olan ve bütünlük sağlayan işlerini ihale yöntemiyle karşılaması ve doğrudan temin sınırlarının altında kalmak amacıyla aynı nitelikteki işleri kısımlara bölmemesi gerekmektedir.

Zira 4734 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesine göre açık ihale usulü ile temini gereken ihtiyacın, Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendi için öngörülen parasal sınırların altında kalacak şekilde, adet bazında veya aynı ihale konusu içinde yer alabilecek nitelikteki mal ve hizmet alımları ile yapım işlerinin, kalemlere veya gruplara bölünmek suretiyle aynı Kanunun 22'nci maddesinin (d) bendine göre temini, 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine aykırılık teşkil ettiğinden, bu yönde uygulamaların sorumluluk doğuracağı hususuna dikkat edilmesi gereklidir.

2019 yılı Hatay Büyükşehir Belediyesi Sayıştay Denetim Raporu'nda bu konuya yer verilmiş olmasına karşın mevzuata aykırı uygulamaya devam edildiği görülmektedir.

BULGU 15: Toplu Ulaşım Hatlarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Kullanılması

Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde belirlenen güzergâhlarda çalışan 205 adet (J plaka) , 46 adet (M Plaka) ticari hatlı halk otobüslerinin işletme hakkının daha önce alınan kararlara istinaden süresiz olarak ve ihale yapılmaksızın üçüncü kişilere verildiği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde;

"Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."

(p) bendinde;

"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek."

ikinci fıkrasında ise;

"(...) Büyükşehir belediyeleri, birinci fıkranın (p) bendinin ikinci cümlesinde yer alan kriterler esas alınarak büyükşehir belediye meclisi kararıyla belirlenen yerlerdeki toplu taşıma hatlarının işletmesinin o bölgede kurulu taşıma birlik veya kooperatiflerinden temin edilmesine karar verebilir. Bu durumda ihaleye katılacaklarda ve kullanılacak taşıma araçlarında aranacak şartlar belediyelerce belirlenir. ..."

Hükümleri yer almaktadır.

Kanun'un "Ulaşım hizmetleri" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(...) Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park

yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

(...)

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz”

denilerek büyükşehir olunmadan önce 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesi hükümlerince il ve ilçe trafik komisyonlarına tanınan yetkiler Ulaşım Koordinasyon Merkezine (UKOME) devredilmiştir.

Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15'inci maddesinde, her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettiriminin belediyelerin yetkisi dahilinde olduğu, bu hizmeti Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebileceği; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği, toplu taşıma hatlarını kiraya verebileceği veya hizmet satın alma yoluyla yerine getirebileceği düzenlenmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa dayanılarak çıkan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul Ve Esaslar Hakkında Kararda; ticari plakaların süresi belirtilmek şartıyla il trafik komisyonu tarafından ihale edileceği ifade edilmiş ise de 5216 sayılı Kanunun 9 ve 5393 sayılı Kanunun 84'üncü maddelerinde; bu Kanunlar ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunun uygulanmayacağı ifade edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 1'inci maddesinde yer alan, “... belediyelerin ... satım, hizmet, ... kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür.” hükmüne göre toplu taşıma hakkının ihale ile verilmesi gerekmektedir.

Aynı Kanun'un “Kiralarda sözleşme süresi” başlıklı 64'üncü maddesinde yer alan, “Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı buldukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır.

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir.” hükmü gereğince de kiralamalarda sürenin 10 yıl ile sınırlı olduğu açıktır.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No:2015/985, Karar No: 2015/3164 numaralı kararı;

“(…) Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştay’ın görüşü ve İçişleri Bakanlığı’nın onayının alınmasının ön koşul olduğu, kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıla sınırlı olduğu ve her iki durumunda Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olduğu anlaşılmakta ve toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin yine Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, toplu taşıma hizmetlerinin gördürülmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde verilecek olan ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği, belli bir süre dâhilinde ruhsat verilmesi gerektiği görülmektedir.

(...)

Bu durumda, ilgili mevzuat ve dosyadaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; toplu taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde ruhsat verme yönteminin seçilmesi hâlinde, süresiz olarak ruhsat vermenin söz konusu olmadığı, belli bir süre dâhilinde ruhsatın verilmesi gerektiği, bu süreye göre muhammen bedelin belirlenmesinin şart olduğu, bu hususlar ortaya konulduktan sonra Devlet İhale Kanunu hükümlerine uygun bir şekilde ihalenin yapılması gerektiği”

Aynı Dairenin Esas No:2014/384, Karar No: 2014/1950 kararı ise;

“(…) Yukarıda yer verilen hükümlerin birlikte değerlendirilmesinden; büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde toplu taşıma hizmetlerini yürütmenin ve bu amaçla toplu taşıma vasıtalarının işletilmesi ve işlettirilmesinin kamu hizmeti olarak münhasıran büyükşehir belediyelerine imtiyaz olarak verilmiş olduğu; toplu taşıma vasıtalarını işlettirmenin ise imtiyaz

sözleşmesi, ruhsat verme, kiralama veya hizmet satın alma yoluyla gördürülebileceği; anılan usullerden herhangi birinin seçilmesi yoluyla toplu taşıma hizmetinin özel hukuk kişileri eliyle sağlanması hâlinde büyükşehir belediyesinin kanunlarla kendisine verilen ulaşım hizmetlerine ilişkin imtiyazdan vazgeçmiş sayılacağı sonucuna varılmakta olup; söz konusu vazgeçme iradesinin ise, ancak, belediye adına imtiyaz verilmesinde görevli ve yetkili kılınan belediye meclisince ortaya konulması hâlinde geçerli olacağıın kabulü gerekmektedir.”

şeklindedir.

İlgili mevzuat ve kararlar birlikte değerlendirildiğinde, toplu taşımaya ilişkin hakların belediyeye ait olduğu açıktır. Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama, ruhsat verme veya hizmet satın alma usullerinden biri ile Belediye tarafından üçüncü kişilere gördürülmesi de mümkündür. Ancak bu hakkın ihale yoluyla rekabete uygun, saydam ve sürenin belirli olması gibi hususları da içerecek şekilde verilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede toplu taşıma hizmetleri bakımından görevli ve yetkili olan belediyenin bu hakkını mevzuata uygun şekilde ihale yapmadan doğrudan meclis, encümen veya belediye başkanı kararına dayanarak ve süresi belli olmayacak şekilde dağıtması, satması, devretmesi veya her ne surette olursa olsun kullandırması mümkün değildir.

Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama, ruhsat ve hizmet satın alma usullerinden biri ile üçüncü kişilere gördürülebilmesi mümkün olmakla birlikte bu hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmesi zorunludur. Kanunda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur.

Büyükşehir Belediyesinin toplu taşıma işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Hatay ili içerisindeki ilçe belediyelerinin almış olduğu meclis kararlarına ve İl Trafik Komisyonu kararına istinaden 251 adet şehir içi halk otobüsü plakası tanımlanmış ve üçüncü kişilere verilen söz konusu plakaların süresiz bir şekilde kullanılması sağlanmıştır.

- Antakya şehir içi Halk Otobüsleri (104 adet J Plaka)

Antakya Şehirici Halk Otobüsleri Hatay Büyükşehir Belediyesi kurulmadan önce Antakya Belediye Başkanlığı tarafından 06.06.1988 tarihli ve 96 Sayılı Belediye Meclis Kararı ile yıllık ruhsatlandırma metodu ile,

- İskenderun şehir içi Halk Otobüsleri (31 adet J Plaka)

İskenderun Şehir İçi Halk Otobüsleri İskenderun Belediye Başkanlığı tarafından alınan Belediye Meclis Kararı ile çalışmaktadır. Hatay Büyükşehir Belediyesinin kurulması ile yıllık ruhsatlandırma metodu ile,

- Samandağ şehir içi Halk Otobüsleri (17 adet J Plaka)

Samandağ şehir içi Halk Otobüsleri Samandağ Belediye Başkanlığı tarafından alınan Belediye Meclis Kararı ile çalışmaktadır. Hatay Büyükşehir Belediyesinin kurulması ile yıllık ruhsatlandırma metodu ile ,

- Kırıkhan Şehir İçi Halk Otobüsleri (46 adet M Plaka)

Kırıkhan şehir içi Halk Otobüsleri Kırıkhan Belediye Başkanlığı tarafından alınan Belediye Meclis Kararı ile Büyükşehir Belediyesinin kurulması ile yıllık ruhsatlandırma metodu ile,

faaliyetlerini ihale ile yapılmaksızın ve süresiz olarak yürütmektedirler.

- Belen Şehir İçi Halk Otobüsleri (53 adet J Plaka)

Belen Şehir İçi Halk Otobüsleri İl Trafik Komisyon Kararı ile çalışmaktadır. Dönüşüm Projesi kapsamında 17/05/2018 tarih ve 137 sayılı UKOME Kararı doğrultusunda çalışma izin belgesi düzenlenmiş ve özel toplu taşıma araçlarına dönüşerek BB plaka harf grubu ile süresiz ve ihalesiz faaliyet göstermektedir.

Mevzuata aykırı bu uygulama 2018 ve 2019 yılları Sayıştay denetim raporlarında yer almış olmasına rağmen Büyükşehir Belediye Meclisi almış olduğu 09/10/2019 tarih ve 197 sayılı kararı ile Ulaşım Daire Başkanlığının Belediye Encümenine ihale yapılması yetkisi verilmesi yönündeki talebini reddedilmiştir.

23.10.2019 tarihli ve 2019-317 sayılı UKOME Kararı ile de;

“Büyükşehir Belediye Kanununun 7. ve 9. Maddeleri ve 5393 Sayılı Belediye Kanununun 15. ve 67. Maddelerinin verdiği yetki ile tekel oluşturmayacak şekilde UKOME Kararlarına uygun şartları sağlayan taşımacılara Çalışma İzin Belgesi düzenlenerek yıllık ruhsatlandırma metodu ile çalıştırılması ve söz konusu bölgelerde yeni taşımacılık ihtiyacı olması durumunda konunun ayrıca değerlendirilmesi.” kabul edilmiştir.

Sonuç olarak belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürebilmesi mümkün olmakla birlikte, bu husus söz konusu hizmetin bir kamu hizmeti olma niteliğini ve belediyenin sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır. Bu niteliği gözetildiğinde, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere devredilmesi ve ilgililer yönünden kazanılmış hak doğurması mümkün değildir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve Danıştay kararlarından da anlaşılacağı üzere toplu taşıma hatlarının işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz bedeli veya kira ücreti ödemedi, herhangi bir ihale veya sözleşme yapılmadan sadece il trafik komisyonlarının verdiği kararlara dayanılarak ve hem Büyükşehir Belediye Meclisinin hem de UKOME'nin kanuna aykırı kararları ile ihale yapılmaksızın süresiz olarak yıllık çalışma belgeleri ile üçüncü kişilerin tekel oluşturmasına izin verilmesi mevzuata aykırıdır.

BULGU 16: Taksi Plakalarının Kullanım Hakkının İhale Yapılmadan ve Süresiz Olarak Verilmesi

Büyükşehir Belediyesi tarafından geçmiş dönemlerde tahsis edilen ve halen faal olarak kullanılan taksi plakalarının mevzuata aykırı biçimde ihale yapılmadan ve süresiz bir hak olarak kullandırıldığı görülmüştür.

Hatay genelinde geçmişte bir kısmı encümen veya meclis kararı ile, bir kısmı 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci ve Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 18'inci maddeleri gereğince çeşitli İl Trafik Komisyonu kararları ile bir kısmı ise herhangi bir karar olmaksızın sadece ilgili odaya kayıtlı belgesi ile verilmiş 662 adet ticari taksi plakası bulunmaktadır. Bu araçlar günümüzde Belediye tarafından ihalesiz olarak yıllık çalışma izni verilerek faaliyetlerini sürdürmektedir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun, 1'inci maddesinde, “...belediyelerin ... satım, hizmet..., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür” hükmü yer almaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinde;

“(…) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, ... belirlemek;

durak yerleri ile ... araç park yerlerini tespit etmek ... kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

(...) büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. ...” denilerek büyükşehir belediyesi, il genelinde ulaşım hizmetleri ve bu hizmetlerin organizasyonunda yetkili kılınmıştır.

Ayrıca aynı Kanun’un 9’uncu maddesinde;

“Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır...” hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun’un “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinin (p) fıkrasında ise;

“Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek” denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin vazifeleri” başlıklı 15’inci maddesinin ikinci fıkrasının 9’uncu bendinde ve “Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları” başlıklı 19’uncu maddesi birinci fıkrasının 5’inci bendinde yer alan hükümler de, 5393 sayılı Belediye Kanunu’ndakilere benzer düzenlemelerdir. Bu hükümlere göre, gerek 1580 sayılı Kanun’un yürürlük döneminde, gerekse 5393 sayılı Kanun’a göre, belediye hudutlarında yolcu taşınması ve toplu ulaşım ile ilgili görev, yetki ve hizmetler belediyelere verilmiş imtiyazlardır. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde belediyeler tekel niteliğinde hak ve imtiyazlara sahiptir. Ayrıca 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7’inci maddesi gereğince de, minibüs ve taksi dâhil tüm toplu ulaşım araçları ile ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması ve hizmetlerin yerine getirilmesine ilişkin esas ve usuller belirleme yetkisi Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetkisi kapsamındadır.

Yasal düzenlemede belediyelere imtiyaz olarak verilmiş şehir içi yolcu taşıma

hizmetlerinin yerine getirilmesi bizzat belediyece yapılmadığında, söz konusu kamu hizmeti, kanunlarda belirtilen yöntemlerle üçüncü kişilere gördürülebilecektir. Üçüncü kişilerin belirlenmesi ise, 2886 sayılı Kanun gereğince, rekabete açık, saydamlığı sağlanmış, süresi belirli ihaleler yoluyla yapılması gerekmektedir. Belediye meclisince hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesi yönünde karar verilmesi halinde, karardaki yönteme göre (kira, ruhsat, imtiyaz vb.) ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri yetkili kişi ve kurullarca yerine getirilecektir. Bu çerçevede toplu ulaşım ve yolcu taşımaya ilişkin hizmetler bakımından görevli ve yetkili olan belediyenin, bu hizmetlerin üçüncü kişilere gördürülmesini ihale yapılmaksızın doğrudan meclis, encümen veya belediye başkanı kararıyla yapması veya kendisine ait imtiyazı süre belirtilmeksizin devrederek gerçekleştirmesi ya da ihaleyle olsa dahi süresiz satış şeklinde işlem yapması mümkün değildir.

Öte yandan, 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın yürürlükte olduğu süre zarfında, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun "İl ve İlçe Trafik Komisyonları" başlıklı 12'nci maddesindeki düzenleme ile; trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir.

86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın 1'inci maddesinde;

"Bu Karar'da amaç; vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taşımacılığın önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir."

Karar'ın 2'nci maddesinde;

"Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12'nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan İllerde uygulanır."

Karar'ın 3'üncü maddesinde;

"Ticari Plaka verilebilmesi için;

1. Taksi, dolmuş ve minibüslerde; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek

odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak,

Karar'ın 5'inci maddesinde;

“Ticari plaka, kapalı teklif usulü ile aşağıdaki şartlar dikkate alınarak, trafik komisyonunun tespit edeceği esaslara göre verilir.

a. İlin ihtiyacı dikkate alınarak dağıtılacak ticari plaka sayısı trafik komisyonunca tespit edilecek ticari plakanın serbest piyasadaki tahmini bedelinin %80'ine tekabül eden muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurulur.

b. Tespit edilen ticari plakalar ikişer aylık dönemlerde bir yılda altı defa verilebilir.

c. Kapalı teklif zarfları trafik komisyonları huzurunda açılır ve en yüksek bedeli teklif edenlerde başlamak üzere o dönem için tespit edilen miktarda ticari plaka verilir.” düzenlemeleri yapılmıştır.

Mevzuata göre, taksi plakalarının geçim kaynağı şoförlük mesleği olanlara süresi ve şartları belirtilmek suretiyle ihale edilmesi gerekir.

Hatay sınırları içinde yukarıda belirtildiği şekilde verilen taksi plakalarında hak sahipliği için herhangi bir süre belirtilmemiştir. Süre belirtilmeksizin yapılan plaka tahsisleri 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 5'inci maddesine de aykırılık taşımaktadır. Ayrıca yukarıda da belirtilen ve 1983 yılından beri yürürlükte olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile kiralamalarda belirli süreler öngörülmüştür

Belediye Kanununa göre, belediye sınırlarında, taksi ile yolcu taşıma faaliyetinde bulunulması da belediyelerin vereceği izin veya hakka bağlıdır. Söz konusu plaka tahsisleri ise 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na ve yürürlükte olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na uygun yapılmamıştır.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; söz konusu 662 adet taksi plaka sahibinden sadece yıllık olarak ticari araç çalışma izin belgesi bedeli tahsilatı yapıldığı, bunun dışında herhangi bir imtiyaz bedeli veyahut yıllık kira bedeli gibi bir ücret tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

Her ne kadar Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin 29'uncu maddesinde;

“Büyükşehir belediyeleri dâhilinde daha önce il trafik komisyonları veya valiliklerce alınan karar veya izinlerle elde edilmiş haklar saklıdır” denilmekte ise de kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerektiği açıktır.

Nitekim Danıştay 13’üncü Danıştay Dairesinin: 2014/1735 Esas No.lu ve 2014/2859 No.lu, 201/899 Esas No.lu ve K: 2018/1427 No.lu, E.2015/4749 Esas ve 2017/961 No.lu Kararları da toplu taşıma hatlarının işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz bedeli veya kira ücreti ödemedi, herhangi bir ihale veya sözleşme yapmadan İl Trafik Komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturmayacağı yönündedir.

5393 sayılı Kanun ile 5216 sayılı Kanun gereği Belediyenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürmesi mümkündür. Ancak, mevzu bahis kamu hizmetinin üçüncü şahıslara gördürülmesi, hizmet alanının kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Toplu taşıma hizmetinin bu niteliği gözetildiğinde, bir kamu hakkının süresiz bir şekilde üçüncü kişilere devredilmesi mevzuata aykırıdır.

BULGU 17: Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Ücretlerinin Alınmaması

Büyükşehir Belediyesi’nin sorumluluk sınırları içerisinde bulunan yerler için sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücret tarifesi, Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından belirlenmiş olmasına rağmen bu bedelin takip ve tahsiline ilişkin herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

27.12.2012 tarih ve 28510 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Tanınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik’te; elektronik haberleşme hizmeti sunan işletmelere kamu ve özel mülkiyet alanlarının altından, üstünden, üzerinden geçmeleri için 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu’nda tanınan geçiş hakkına, bu hakka ilişkin uygulanacak ücret tarifelerini ve bu kapsamındaki işlemlerin denetlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlenmiştir.

Yönetmelik’te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, Yönetmelik’te belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, geçiş hakkına ait

ücretlerin ödeme şeklinin sözlenmede yer alacağı hüküm altına alınmış ve ayrıca 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'te düzenlenmiştir.

Yönetmelik'te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları, Yönetmelik'te belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, geçiş hakkına ait ücretlerin ödeme şeklinin sözleşmede yer alacağı hüküm altına alınmış ve ayrıca 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'e eklenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye başkanının görev ve yetkileri başlıklı 38'inci maddesinde; belediye başkanına, belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek gibi görevler verilmiş ve bu hususlarda belediye başkanına sorumluluk yüklemiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları başlıklı 61'nci maddesinde gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemlerini muhasebe yetkilisinin yürüteceği, muhasebe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumlu tutulacağı, Aynı Kanun' un 38'nci maddesinde de kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanların, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede; Büyükşehir Belediyesi Meclisi tarafından 2020 yılı geçiş hakkı ücret tarifesinde ilçe belediyelerine ait güzergâhlarda 1,54 metre/TL, büyükşehir belediyesine ait güzergâhlar ise 2,13 metre/TL geçiş hakkı ücretleri belirlenmiş olmakla birlikte bu bedelin takip ve tahsiline ilişkin herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

İlçe belediyelerinin tasarrufunda veya sorumluluğunda olan yerlerden 29.468 metre, büyükşehir belediyesinin tasarrufunda veya sorumluluğunda olan yerlerden 28.566 metre geçiş hakkı ücreti alınması gereken altyapı çalışması yapılmasına rağmen 2019 ve 2020 yılı mali tablolarında bu gelir kalemine ilişkin herhangi bir tahakkuk ve tahsil kaydına rastlanmamıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve Büyükşehir Belediye Meclisinin belirlediği tarife çerçevesinde; Belediyenin, geçiş hakkı ücretine konu olan altyapı çalışması yapan elektronik haberleşme hizmeti sunan işletmelerden, geçiş hakkı sağlayıcısı sıfatıyla anlaşma yapmak ve yönetmelikte belirlenen ücret sınırını dikkate almak suretiyle geçiş hakkı ücretlerinin takip ve tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

Kamu kaynağının elde edilmesinde görevli ve yetkili olanların geçiş hakkı ücretlerinin takip ve tahsil hususunda yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Sözleşme Yükümlülüğünü Yerine Getirmeyen Kiracıların Sözleşmelerinin Feshedilmemesi ve İhale Yasaklısı Yapılmaması

Belediye tarafından tahsili yapılmayan taşınmaz kira bedelleri bulunmasına karşın kira sözleşmelerinin feshedilmediği ve kiracıların ihalelerden yasaklanması için gerekli işlemlerin yapılmadığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Müteahhit veya müşterinin sözleşmenin bozulmasına neden olması" başlıklı 62'nci maddesinde;

"Sözleşme yapıldıktan sonra 63'üncü maddede yazılı hükümler dışında müteahhit veya müşterinin taahhüdünden vazgeçmesi veya taahhüdünü, şartname ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi üzerine, idarenin en az 10 gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Gelir kaydedilen kesin teminat, müteahhit veya müşterinin borcuna mahsup edilemez." denilmiş,

"İdarelerce ihalelere katılmaktan geçici yasaklama" başlıklı 84'üncü maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarında,

"Üzerine ihale yapıldığı halde usulüne göre sözleşme yapmayan istekliler ile sözleşme yapıldıktan sonra taahhüdünden vazgeçen ve mücbir sebepler dışında taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen müteahhit veya müşteriler hakkında da, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili bakanlık tarafından, bir yıla kadar ihalelere katılmaktan

yasaklama kararı verilir ve bu kararlar Resmi Gazete'de ilan ettirildiği gibi ilgililerin müteahhitlik sicillerine işlenir.

(...) İhaleyi yapan idareler, ihalelere katılmaktan yasaklamayı gerektirir bir durumla karşılaştıkları takdirde, gereğinin yapılması için bu durumu ilgili bakanlığa bildirmekle yükümlüdürler.” hükmü düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri gereğince; taahhüdünü sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmeyen kiracılar için; öncelikle bu kiracılardan olan alacağın takibine ilişkin gerekli işlemlerin yapılması ve sonrasında yine yükümlülüklerini yerine getirmeyen kiracıların sözleşmelerinin feshedilip, teminatlarının gelir kaydedilmesi ve bu kiracıların ihalelere katılmaktan geçici yasaklaması için ilgili bakanlığa bildirilmesi gerekmektedir.

Yapılan inceleme sonucunda; Belediye tarafından kiraya verilen taşınmazlardan 427 adet kiracının kira ödeme yükümlülüklerini sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirmediği yani sözleşmelerine göre ödenmesi gereken kira tutarlarının zamanında ödenmediği, 1 yıl ve üzeri kira ödemesi yapmayan 298 adet kiracı olduğu tespit edilmiştir. Hatta bazı kiracıların, kira ödemesine ilişkin gecikme zammı borçlarının tahakkuk eden kira alacağını geçtiği görülmüştür. Ancak Belediyeye borçlu olan bu kiracıların sözleşmelerinin feshedilip tahliye ettirilmesi gerekirken, sözleşmelerinin feshedilmediği ve sözleşmelerinin her yıl uzatılarak taşınmazları kullandırmaya devam edildiği anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere; Belediyenin, yükümlülüklerini yerine getirmeyen kiracıların sözleşmelerini feshederek teminatlarını gelir kaydetmesi ve bu kiracıların ihalelere katılmaktan geçici yasaklaması için ilgili bakanlık olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Taşınmaz Kira Sürelerinin Encümen Kararıyla Uzatılması ve İhale Yapılmadan Taşınmaz Kiralanması

Belediye tarafından kiraya verilen taşınmazlardan kira süresi sona erenlerin ihaleye çıkılmaksızın encümen kararıyla kira sürelerinin 10 yılı aşan sürelerde uzatıldığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun “Kapsam” başlıklı 1'inci maddesinde; “...belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.” denilerek belediyelerin taşınmaz

kiralama işlemlerinin 2886 sayılı Kanun kapsamında olduğu belirtilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinde; *"Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek."*

"Encümenin görev ve yetkileri" başlıklı 34'üncü maddesinde; *"Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek."*

hükümleri yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerine göre, taşınmazların 3 yıla kadar belediye encümeni kararıyla ihale edilerek kiraya verilmesi mümkündür. 3 yılı aşan kiralamalarda ise belediye meclisinin kararı gereklidir. Kira süresi biten taşınmazlar için ise 2886 sayılı Kanunda yer alan usullere göre yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir.

2886 sayılı Kanun'un "Müteahhit veya müşterinin sözleşmenin bozulmasına neden olması" başlıklı 62'nci maddesinde;

"Sözleşme yapıldıktan sonra 63'üncü maddede yazılı hükümler dışında müteahhit veya müşterinin taahhüdünden vazgeçmesi veya taahhüdünü, şartname ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi üzerine, idarenin en az 10 gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Gelir kaydedilen kesin teminat, müteahhit veya müşterinin borcuna mahsup edilemez."

"Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesinde ise; *"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz..."*

hükümlerine yer verilmiştir.

Öte yandan 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 339' uncu maddesinde; konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümlerin, kamu kurum ve kuruluşlarının yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de uygulanacağı belirtilmiştir. Kanun'un 347' nci maddesinin birinci fıkrasında

ise, “Konut ve çatılı işyeri kiralarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir.” denilmektedir

Yukarıda yer verilen düzenlemelerden; belediye taşınmazlarının kiralanmasının 2886 sayılı Kanunda yer alan ihale usullerine tabi olduğu, sözleşme süresinin sonunda yeniden bu ihale usullerine göre ihale yapılması gerektiği, sözleşme süresinin on yıldan çok olamayacağı, kira süresi sonunda eğer işgal devam ederse sözleşmede aksine hüküm yoksa ecrimisil alınarak işgalcinin tahliyesine yönelik mülki amire talepte bulunulmasının gerektiği anlaşılmaktadır. Belediyenin mülkiyetinde bulunan taşınmazların kiraya verilmesine ilişkin uzatılan sözleşmelerin sürelerinin sonunda 6098 sayılı Kanun’daki 10 yıllık uzama süresi dikkate alınmak suretiyle, 2886 sayılı Kanun’a uygun olarak açıklık ve rekabet ilkesi çerçevesinde yeniden ihale yapılması ve taşınmazların kira bedelinin gerçek piyasa rayiçlerine göre belirlenmesi gerekmektedir.

Belediye taşınmazları üzerinde yapılan incelemede ise; 28.01.2020 tarih ve 139 sayılı encümen kararında “Encümende yapılan müzakere sonucunda; Belediyemiz mülkiyetinde veya tasarrufunda bulunan tüm taşınmazların, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64’üncü maddesinin 3’üncü fıkrası ve kamu idarelerinin taşınmaz kiralamalarına ilişkin 16.01.2019 ve 30657 sayılı genelgesine göre 2020 yılı yıllık kira artışı TÜİK tarafından açıklanan Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) yıllık ortalaması baz alınarak 2020 yılı kira ve ecrimisil bedellerinin %10 oranında artırılmasına,” denilerek 457 adet kira sözleşmesinin ihale yapılmaksızın encümen kararıyla 10 yılı aşan süreler ile uzatıldığı tespit edilmiştir. Kira süresi uzatılan taşınmazların 1972, 1974, 1979 ve 1983 yıllarından beri kira süresi uzatılan kiracıların olduğu anlaşılmaktadır. Bu uygulama hem ihale ile kiraya verme sürecindeki artırım bedellerinin önüne geçmekte hem de kira rayicinin altına düşmesine sebebiyet vermektedir. Bu durum ise belediyenin gelir kaybına uğramasına sebep olmaktadır.

Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 38’inci maddesine göre Belediye Başkanının görev ve yetkileri arasında Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediyenin hak ve menfaatlerini korumak sayılmış ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

Sonuç olarak; belediye taşınmazlarının kiralanmasında Encümen kararı ile 10 yılı aşan sürelerde taşınmaz kira sürelerinin uzatılması yerine belediye taşınmaz kiralama işlemlerinin 2886 sayılı Kanundaki usullere göre ihaleye çıkılarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 20: Kira Süreleri Biten Taşınmazlarda Ecrimisilin Olağan Bir Taşınmaz Yönetim Şekline Dönüştürülmesi

Belediyenin bazı taşınmazları, ihalede belirtilen kira sürelerinin bitmesine rağmen yeniden kiralama ihalesi yapılmadan ecrimisil alınarak kullanıldığı ve bu yöntemle taşınmazların kira sürelerinin uzatıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde yer alan "*Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır*" hükmü ile belediye taşınmazlarının işgali durumunda 2886 sayılı Kanun'un uygulanacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanunu'nun 18'inci maddesinde; Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermenin belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında olduğu;

Kanun'un 34'üncü maddesinde ise; Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamanın; süresi üç yılı geçmemek üzere taşınmaz kiralanmasına karar vermenin belediye encümeninin görev ve yetkileri arasında olduğu

hüküm altına alınmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği ifade edilmiştir.

2886 sayılı Kanun'un "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesinde ise;

"Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların,

gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinenin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şagilin kusuru aranmaz. ... Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.” denilmektedir.

Diğer yandan, 5393 sayılı Kanun’un 15’inci maddesinde, 2886 sayılı Kanun’un 75’inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı belirtildiğinden İdare taşınmazlarının işgal edilmesi, ecrimisil alınması ve taşınmazın tahliyesi hakkında da söz konusu 75’inci madde uygulanmalıdır.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemeye göre, taşınmazların 3 yıla kadar belediye encümeni kararıyla; 3 yılı aşan kiralamalarda ise belediye meclisinin kararıyla ve ihale yapılarak kiraya verilmesi mümkündür. Kira süresi biten taşınmazlar için yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir. Kira süresi sonunda işgal devam ederse, işgal süresi için bir tazminat olarak ecrimisil alınmalı; işgalin devam etmesi durumunda taşınmazın tahliyesi için ilgili mülki amire talepte bulunulmalıdır. Bu durumda, ecrimisilin bir kiralama yöntemine ve olağan bir taşınmaz yönetim şekline dönüştürülmesinin mevzuata aykırı olduğu açıktır.

İdarenin taşınmaz işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 81 adet taşınmazın ihale kapsamında belirtilen kira sürelerinin(10 yılın üzeri) bitmesine rağmen yeniden kiralama ihalesi yapılmadığı, ecrimisil alınarak kullandırıldığı ve bu şekilde kira süresinin uzatıldığı tespit edilmiştir. Zira bu alanlardan bazılarının uzun yıllar boyunca fuzuli şagiller tarafından işgal edildiği ve bu alanların hala tahliye edilmedikleri görülmektedir.

İdare taşınmazlarının işgal edilmesi durumunda hem geriye doğru 5 yılı geçmeyecek şekilde hesaplanacak ecrimisil tahsil edilmeli hem de 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 75’inci maddesinin 4’üncü fıkrası uyarınca konu mülki amire intikal ettirilerek söz konusu taşınmazın tahliyesi sağlanmalıdır.

Aksi bir durum, yani işgal eden kişinin ödemesi için tespit edilen ecrimisil bedelinin kira ödemesi gibi esas alınarak ileriye doğru devam ettirilmesi mevzuat hükümlerine aykırı

olacaktır. Ayrıca, bu uygulama idare malını işgal edenin ödüllendirmesi sonucunu doğuracaktır. Şöyle ki 75'inci maddesinin birinci fıkrasının ek cümlesinde belirtilen, ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde on beş indirim uygulanır hükmünden faydalanılmaktadır. Görüleceği üzere bu durum taşınmazın rayicin altında bir bedelle kiralanmasına neden olmaktadır.

Bu itibarla yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar gereğince işgal edilen taşınmazlar için belirlenen ecrimisil bedellerini işgalcilerinden (fuzuli şagilerden) ivedilikle tahsil edilip işgal edilen taşınmazlardan tahliyesi için gerekli işlemlerin başlatılması ve mevzuat hükümlerine uygun işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

BULGU 21: Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

Belediyenin tapuda kayıtlı taşınmazlarından, tapu kaydı ile mevcut kullanım şekli farklılık gösteren taşınmazlar olmasına rağmen cins tashih işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde cins tashihi, "*Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi*" olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesinde;

"(1) Kamu idareleri; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde ve kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, tapu kayıtlarında cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar.

(2) Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin malî yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır." denilerek taşınmazların cins tashihlerinin yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yapılan taşınmaz denetimi sonucunda, idarenin tapuda kayıtlı taşınmazlarından, mevcut kullanım şekli ile tapuda yer alan bilgileri farklı olan taşınmazlar olduğu tespit edilmiştir.

Mevzuat hükümleri uyarınca, tapuda kayıtlı olan taşınmazların kullanım şekilleri ile

tapu bilgilerinin uyumlu hale getirilmesi amacıyla cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 22: Sözleşmeli Olarak İstihdam Edilen Personelin Müdür Kadrolarına Vekâleten Görevlendirilmesi

Belediye bünyesinde yer alan sözleşmeli personellerin müdür kadrolarında vekâleten görevlendirildiği görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümlere ilişkin genel ilkeleri açıklayan 128'inci maddesinin ilk fıkrasında; *“Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür.”* denilmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun;

“İstihdam şekilleri” başlıklı 4'üncü maddesinde;

“Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle görürülür.

A) Memur: Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun uygulanmasında memur sayılır. Yukarıdaki tanımlananlar dışındaki kurumlarda genel politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili olanlar da memur sayılır.

B) Sözleşmeli personel: Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Bakanlar Kurulunca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde kurumun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca vizelenen pozisyonlarda, mali yıla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir. ...Bunlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz” hükmü,

“Vekâlet görevi ve aylık verilmesinin şartları” başlıklı 86'ncı maddesinde; *“Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma*

nedenleriyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir. ...” hükmü yer almaktadır.

Tedviren görevlendirmenin düzenlendiği 99 seri nolu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliği’nde ise asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunmadığı takdirde hizmetin aksamadan yürütülebilmesi bakımından herhangi bir şekilde boşalmış veya boş bulunan bir görevin öncelikle varsa yardımcıları yoksa asilde aranan şartlara en yakın personel tarafından tedviren gördürülmesi belirtilmiştir.

28.06.1978 tarih ve 16330 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 6’ncı maddesinde ise; “İlgililer sözleşmelerinde belirtilen görev dışında başka bir işte çalıştırılmaz.” denilmektedir.

Devlet Memurları Sicil Yönetmeliği’nin 1’inci maddesi çerçevesinde, Sicil Yönetmeliği, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi devlet memurları hakkında uygulanmaktadır. Bununla birlikte, 6 Haziran 1978 tarih ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda, sözleşmeli personelin devlet memurları hakkında sicil dolduracağına ve devlet memurlarının amiri olabileceklerine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 49’uncu maddesinin 3’üncü fıkrasında ise kimlerin hangi unvanlar ile sözleşmeli olarak çalışabileceği belirlenmiş olup, bu unvanlar arasında müdür kadroları yer almamaktadır.

Genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerinin yerine getirilmesiyle görevli birim yetkililerinin, 657 sayılı Kanun’a tabi Devlet memuru olmaları gerektiği açıktır. Söz konusu istihdam ihtiyacı ya 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na göre istihdam edilen Devlet memurları arasından ya da 5393 sayılı Kanun’un 49’uncu maddesinin altıncı fıkrası kapsamında diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan memurlar arasından karşılanmalıdır. 657 sayılı Kanuna göre memur ve amir arasında hiyerarşi bulunmaktadır. Dolayısıyla, sözleşmeli personelin memur ve amir arasında bir hiyerarşik kademeye konulması veya bir memurun amiri olması mevzuat hükümlerine aykırıdır. 657 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmeliklere göre bir memur tarafından yürütülmesi gereken müdürlük görevi vekâleten de olsa sözleşmeli statüsündeki bir personel eliyle yürütülemez.

Buna ilave olarak, yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri gereğince, sözleşmeli personel, kadroya dayalı olarak çalışan devlet memurları hakkında sicil raporu düzenleyemez

ve devlet memurlarının amiri olarak görev yapamaz. Zira memur ile sözleşmeli personel farklı statülere sahip olup farklı kanunlara tabidirler.

Bunun yanında, bu şekilde bir uygulamanın, 657 sayılı Kanun'un belirttiği kariyer ve liyakat ilkelerini zedelediği, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikle yapılan düzenlemeleri devre dışı bıraktığı, kurumsallaşmayı engellediği, kurum içinde mali kontrolü zayıflatıp riskleri çoğalttığı, personelin kariyer planlarını ertelemesi ya da bırakması suretiyle personelin motivasyonunda ve veriminde düşüşe sebep olacağı, bunun da kurumun kaliteli hizmet üretebilmesi için gerek duyduğu kaliteli insan kaynağını yitirmesine sebebiyet vereceği düşünülmektedir.

Yapılan incelemede mevzuat hükümlerine aykırı olarak aşağıdaki tabloda gösterilen müdürlük kadrolarına sözleşmeli personelin vekâleten görevlendirildiği tespit edilmiştir.

Tablo 16: Sözleşmeli Personel Eliyle Yürütülen Müdürlükler

Müdürlük	Görev Unvanı
Turizm ve Tanıtım Şb. Md.	Sözleşmeli Mühendis
Yol Bakım Şb. Md.	Sözleşmeli Mühendis
Atık Yönetimi Şb. Md.	Sözleşmeli Mühendis
Deniz ve Kıyı Yönetim Şb. Md.	Sözleşmeli Çevre Mühendisi
İklim Değişikliği Şb. Md.	Sözleşmeli Çevre Mühendisi
Toplu Taşıma Şb. Md.	Sözleşmeli Mühendis
Ulaşım Planlama Şb. Md.	Sözleşmeli Makine Mühendisi
Kentsel Dönüşüm ve Zemin. İnceleme Şb. Md.	Sözleşmeli Jeoloji Mühendisi
Etüt Planlama ve Kesin Hesap Şb. Md.	Sözleşmeli Biyolog
İş Sağlığı ve Güvenliği Şb. Md.	Sözleşmeli Mühendis
Sağlık İşleri Şb. Md.	Sözleşmeli Biyolog

Müdürlüklere yapılan görevlendirmelerin yürürlükte bulunan yasal mevzuatın izin verdiği şekilde yapılması, sözleşmeli personelin müdür kadrolarına vekâleten görevlendirilmesi uygulamasına son verilmesi gerekmektedir.

BULGU 23: Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

Belediye ile TİM-YEREL-SEN arasında akdedilen sosyal denge sözleşmesinde, yasal mevzuata aykırı olarak sözleşmenin konusuna girmeyen düzenlemelere yer verildiği görülmüştür.

375 sayılı KHK'nin ek 15'inci maddesinde, Belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği, ödenebilecek aylık tutarın 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre yapılan

toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçemeyeceği ve anılan Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun "Mahalli idarelerde sözleşme imzalanması" başlıklı 32'nci maddesinde "27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir. Bu sözleşme bu Kanunun uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmaz ve bu kapsamda Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hüküm gereğince; sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince karar verilmekte ve verilecek sosyal denge tazminat tutarı ise ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendika ile belediye başkanı arasında imzalanan sözleşme ile belirlenmektedir. Madde metninden anlaşılacağı üzere belediye başkanı ile sendika temsilcisi sadece ödenecek olan sosyal denge tazminat tutarını kanuni sınırlarda içinde tespit etmek üzere yetkilendirilmiştir. Bu sözleşmenin Kanun'un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmayacağı açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle sosyal denge tazminatı sözleşmesini, toplu sözleşme gibi değerlendirmek ve sözleşme metnine yetkilendirilen husus dışında hükümler koymak mümkün değildir.

Belediye ile yetkili sendika arasında imzalanan sosyal denge tazminatı sözleşmesi incelendiğinde; "Doğal Afet ve Zarar Yardımı", "Diğer Haklar ve İzinler", "İş Sağlığı ve Güvenliği", "Performans – İkramiye", "Yemek Verilmesi" vb. gibi mevzuata aykırı hususların düzenlendiği tespit edilmiştir.

İdare ile Tüm-Yerel Sen arasında akdedilen ve 15/08/2020 - 14/08/2021 döneminde geçerli olan Sosyal Denge Sözleşmesi'nin "Doğal Afet ve Zarar Yardımı" başlıklı 16'ncı maddesinde;

"Çalışanın ikametgâhı, adrese dayalı kayıt sisteminde belirtilen adresidir. Yangın, sel, deprem ve bunun dışında merkezi idare tarafından afet kapsamına alınan doğal afet ve

zararlarda, yetkili kurum ve/veya birimlerin raporu doğrultusunda zarar miktarı tüm yükümlükleri yerine getirilmiş olmak şartı ile devletten tahsil edilir. Edilemediği durumlarda işveren tarafından oluşturulacak komisyon marifetiyle komisyonun takdir edeceği miktarı kadar işveren tarafından bir ay içinde ödenir.”

“Diğer Haklar ve İzinler” başlıklı 19’uncu maddesinde;

“a) 1 Mayıs İşçi Bayramında tüm çalışanlar yasal olarak izinlidir. Yasalarda böyle bir düzenlemenin bulunmaması söz konusu olduğunda, işveren tarafından işi aksatmayacak şekilde belirlenecek sayıda çalışana dönüşümlü olarak izin verilebilir.

b) 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ve 25 Kasım kadına karşı şiddetle mücadele gününde, işveren tarafından işi aksatmayacak şekilde belirli sayıda kadın çalışana dönüşümlü olarak izin verilebilir.”

“İş Sağlığı ve Güvenliği” başlıklı 20’nci maddesinde;

“a) Yılda bir kez tüm memurlara yasal hükümler çerçevesinde işverence sağlık taraması yaptırılabilir.

b) İşveren, çalışanların çalıştıkları iş yeri ve muayene için sevk edildikleri hastane arasında olanaklar ölçüsünde vasıta tahsis edilir.”

“Performans – İkramiye” başlıklı 22’nci maddesinde;

“23/08/2015 Tarihli Resmi Gazetede Yayınlanan ‘‘Kamu Görevlilerinin Geneline Ve Sosyal Haklarına İlişkin 2016 Ve 2017 Yıllarını Kapsayan 3. Dönem Toplu Sözleşme’nin 4. Bölümünün 3. Maddesinde Belirtilen Memurlara Verilecek 30.000 Gösterge Rakamlı İkramiye 36.000 Gösterge Rakamı Olarak Uygulanır.”

“Yemek Verilmesi” başlıklı 23’üncü maddesinde

“Tüm çalışanlara yemek mevzuatı çerçevesinde yemek verilir.”

hükümlerine yer verildiği görülmüştür.

Sosyal denge tazminatı sözleşmesine, sosyal denge tazminatının tutarının belirlenmesi ile uygulanmasına ilişkin hükümler dışında herhangi bir hüküm konulması kanuna aykırılık teşkil etmektedir. Sosyal denge sözleşmelerinde, mevzuatında yer almayan hususların düzenlenmemesi gerekmektedir.

BULGU 24: Belediyenin Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi, Belge, Karar ve Raporları İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

Belediyenin mevzuat gereği kamuoyuna açıklaması gereken bilgi, belge, karar ve raporları resmi İnternet sitesinde yayımlamadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu düzenlemeleri çerçevesinde herkes, ikamet ettiği beldenin hemşehrısı olup, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma haklarına sahiptir. Kanun'un hemşehrılık hukukuna ilişkin düzenlemelerine göre, belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlü tutulmuştur. Bu nedenle belediye nezdinde ki hakların takip edilebilmesi ve yükümlülüklerin tam ve eksiksiz yerine getirilebilmesi için belediye faaliyetleri konusunda uygun şekilde bilgilendirme yapılması son derece önemlidir.

Bunun yanı sıra 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun mali saydamlıkla ilgili düzenlemeleri, idareleri mali yönetim ve kontrol süreçleriyle ilgili olarak kamuoyuna açıklama yapmakla ve bunların ulaşılabilir olmalarını sağlamakla yükümlü tutmaktadır.

Ayrıca 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile tanınan bilgi edinme hakkı ile kişiler, kurum ve kuruluşların kayıtlarında bulunan bilgi ve belgeleri talep edebilirken; bilgi edinme hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bilgi edinme başvurularından kaynaklanan iş yükünün en aza indirilebilmesi amacıyla kurum ve kuruluşların bazı bilgi ve belgeleri de bilgi iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunmaları gerekmektedir.

Anılan mevzuat hükümleri doğrultusunda Büyükşehir Belediyesinin resmî internet sitesi ile ilgili olarak aşağıda yer alan hususlar değerlendirilmiştir;

A- Meclis Karar Özetleri ve İhtisas Komisyonları Raporlarının Yayımlanmaması

5393 sayılı Kanun'un "Meclis kararlarının kesinleşmesi" başlıklı 23'üncü maddesinde yer alan "*Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.*" hükmü gereğince belediye başkanı tarafından yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt

çoğunluğunun ısrarı sonucu kesinleşen meclis kararlarının özetlerinin, 7 gün içinde halka duyurulması amacıyla Belediyenin web sitesinden yayımlanması gerekmektedir.

Aynı Kanun'un "İhtisas komisyonları" başlıklı 24'üncü maddesinde yer alan "*Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur*" hükmü gereğince belediye meclisince kurulan ihtisas komisyonlarının raporlarının halka duyurulması amacıyla Belediyenin web sitesinden yayımlanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, ihtisas komisyonlarının raporlarının Belediyenin İnternet sitesinde yayımlanmadığı, kesinleşen meclis kararlarının özetlerinin ise 30.07.2020 tarihinden itibaren yayımlanmaya başladığı önceki meclis karar özetlerinin Belediyenin İnternet sitesinde bulunmadığı tespit edilmiştir.

B- Mali Tablolarının Yayımlanmaması

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Mali raporlamada süreler" başlıklı 327'nci maddesinin 1'inci fıkrasında;

"Bilanço, faaliyet sonuçları tablosu ve nakit akış tablosu dışındaki mali tablolar aylık dönemler itibarıyla takip eden ayın sonuna kadar, bilanço, faaliyet sonuçları tablosu ve nakit akış tablosu ise yıllık dönemler itibarıyla takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar hazırlanır ve elektronik ortamda yayımlanır." hükmü yer almış; Yönetmelik'in 311'inci maddesinde ise; "*Kapsama dâhil kamu idarelerinin mali hizmetler birim yöneticileri, mali raporlama kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından; üst yöneticiler de bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumludur.*" denilerek mali raporlama kapsamındaki mali tabloların yayımlanmasından üst yöneticinin sorumlu olduğu belirtilmiştir.

Yönetmelik'te belirtilen tabloların belirtilen sürelerde Belediyenin resmi internet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, belediyenin ekleri dâhil yıllık kurum bütçesi ile aylık ve yıllık dönemler itibarıyla mali tablolarını internet sitesinde yayımlanmadığı tespit edilmiştir.

C- Yapılan Yardımların, Sağlanan Teşvik ve Desteklemelerin Yayımlanmaması

5018 sayılı Kanun'un "Malî saydamlık" başlıklı 7'nci maddesinin "*Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından sağlanan teşvik ve desteklemelerin bir yılı geçmemek*

üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanması, ... zorunludur.” hükmü gereğince kamu idareleri tarafından sağlanan yardımların, teşvik ve desteklemelerin kamuoyuna açıklanması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, belediye tarafından yapılan yardımların sağlanan teşvik ve desteklerin kamuoyuna açıklanmadığı ve Belediyenin İnternet sitesinde yayımlanmadığı tespit edilmiştir.

D- Denetim Sonuçlarının Yayımlanmaması

5393 sayılı Kanun'un 25'inci maddesi gereğince meclis tarafından oluşturulan denetim komisyonunca hazırlanan rapor ile 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yürütülen iç ve dış denetim raporlarının sonuçları Belediye Kanunu'nun 55'inci maddesinin “*Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur.*” hükmü gereğince Belediyenin İnternet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

Nitekim Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in “Bilgi verme yükümlülüğü kapsamında alınacak tedbirler” başlıklı 6'ncı maddesinde Kanuna uyumlu olarak “ ... *Kesinleşen faaliyet ve denetim raporları uygun vasıtalarla kamuoyunun incelemesine açık hale getirilir.*” hükmü düzenlenmiştir.

Ancak yapılan incelemede, Belediyenin İnternet sitesinde meclis tarafından oluşturulan denetim komisyonunca hazırlanan rapor ile yürütülen iç ve dış denetim raporlarının sonuçlarının kamuoyu bilgisine sunmadığı tespit edilmiştir.

E- Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Çerçevesinde Belediye İnternet Sitesinde Bulunması Gereken Dokümanların Yayımlanmaması

Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in “Bilgi verme yükümlülüğü kapsamında alınacak tedbirler” başlıklı 6'ncı maddesinde;

“ (...) *Bilgi edinme hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bilgi edinme başvurularından kaynaklanan iş yükünün en aza indirilebilmesi amacıyla kurum ve kuruluşlar;*

a) Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki bilgi veya belgelerin konularını ve bunların hangi birimde mevcut olduğunu ihtiva eden kurum dosya planlarını,

b) Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki temel nitelikli karar ve işlemlerini, mal ve hizmet alımlarını, satımlarını, projelerini ve yıllık faaliyet raporlarını,

c) Görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı veya diğer düzenleyici işlemlerin neler olduğunu, yayımlanmışsa hangi tarihli ve sayılı Resmi Gazetede yayımlandığını, görev ve hizmet alanlarıyla ilgili mevzuatın değişiklikleri işlenmiş halini,

bilgi iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle kamuoyunun bilgisine sunarlar.

Kesinleşen faaliyet ve denetim raporları uygun vasıtalarla kamuoyunun incelemesine açık hale getirilir.” hükmü bulunmaktadır.

Bu madde gereğince belediyelerin kurum dosya planlarını, temel nitelikli karar ve işlemlerini, mal ve hizmet alımlarını, satımlarını, projelerini ve yıllık faaliyet raporlarını, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, tüzük, yönetmelik, Bakanlar Kurulu kararı veya diğer düzenleyici işlemlerini İnternet sitelerinde kamuoyu bilgisine sunması gerekmektedir.

Ancak yapılan incelemede, Belediyenin İnternet sitesinde görev ve hizmet alanlarına giren konulardaki temel nitelikli karar ve işlemlerini, mal ve hizmet alımlarını, satımlarını, projelerini ve kanun, kararnamesi, tüzük ile Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kabul edilen yönetmelikler ile tarifeler gibi düzenleyici işlemlerin kamuoyu bilgisine sunmadığı tespit edilmiştir.

BULGU 25: Emanetlerin Zamanaşımı Takibinin ve Bütçeye Gelir Kaydetme İşlemlerinin Yapılmaması

Belediyenin 333 Emanetler Hesabının alt ekonomik kodunda yer alan Diğer Çeşitli Emanetler ile Kişilere Ait Diğer Emanetler hesaplarında bekletilen yüksek tutarda emanetlerin zamanaşımı tespit çalışmalarının ve bütçeye gelir kaydetme işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

16.08.2004 tarihinde Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 2 Sıra No.lu “Emanet Yabancı Kaynaklar, Ödenecek Vergi ve Yükümlülükler ve Özel Tahakkuklar Hesaplarının Ayrıntı Kodları ve Zaman Aşımı Süreleri” konulu Genelgenin "IV. Zamanaşımı Süresi ve Başlangıcı" bölümünde; saymanlıklarca tahsil edilerek Emanetler Hesabına kaydedilen paraların, zamanaşımı bakımından genel olarak 10 yıllık, 5 yıllık, 2 yıllık, 1 yıllık ve 6 aylık zamanaşımına tabi olanlar ile zamanaşımına tabi olmayan emanetler olmak üzere altı

grupta toplamıştır. Aynı bölümün, “Zamanaşımı Süresi Belirtilmeyen Emanetler” başlıklı ‘G’ bendinde; bu genelgede sayılan emanetler kapsamına girmeyen emanetlerin bütçeye gelir kaydedilmesine ilişkin zamanaşımı sürelerinin, Bakanlıkça belirleneceği ifade edilmiştir. Bunun üzerine Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından 29.12.2017 tarihinden yayımlanan “Emanetlerin Zaman Aşımı Süreleri” konulu yazısında; yukarıda bahsedilen genelgede zamanaşımı süreleri belirlenmiş olanların belirlenen sürelerin sonunda, zamanaşımı süresi belirlenmemiş olanların ise kayıtlara alındığı tarihten itibaren genel hükümlere göre onuncu (10) yılın sonunda zamanaşımına uğrayacağı değerlendirilerek; muhasebe birimlerinin kayıtlarında yer alan emanetlerin yukarıdaki hükümlere uygun olarak sürelerinin tamamlanmasının sonunda bütçeye gelir kaydedileceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin, 333 Emanetler Hesabının işleyişine ilişkin öngörülen 264’üncü maddesine göre bu hesapta kayıtlı tutarlardan bütçeye gelir yazılması gerekenlerin bir taraftan bu hesaba borç, 600 Gelirler Hesabına alacak; diğer taraftan 805 Bütçe Gelirleri Yansıtma Hesabına borç, 800 Bütçe Gelirleri Hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Belediyenin 333 Emanetler Hesabına ilişkin muhasebe kayıtları üzerinde yapılan incelemede aşağıda tabloda yer alan önceki yıllara dayanan ve gelir kaydedilmesi gereken 5.895.748,79 TL tutarda emanet bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 17: Zaman Aşımına Uğrayan Emanetler

KOD	BÜTÇE ADI	TUTARI (TL)	AÇIKLAMA
333999902	Emlak ve Çevre Temizlik Vergisi Geliri Emaneti	21.180,71	Vergi kanunları uyarınca vergi, resim ve harçlardan fazla veya yersiz olarak tahsil edilmesi nedeni ile geri verilmek üzere emanete alınan 1 yıllık zaman aşımı süresini geçiren vergi gelirleri
3330299	Kişilere ait Diğer Emanetler	137.164,95	Tahsil tarihi 10 yılı geçmiş olan ve muhteviyatı bilinmeyen emanet tutarları
333999906	Diğer Emanetler	5.726.527,40	31.03.2014 tarihinde Antakya Belediyesinden devreden ve bu tarihten kaç yıl öncesine dayandığı ayrıca kimler adına alındığı bilinmeyen devir emanetleri
333999904	Otopark Geliri Emaneti	10.524,00	31.03.2014-16.04.2014 tarihleri arasındaki 10 günlük Hatay Büyükşehir Belediyesi kuruluşunda tahsil edilen kapalı otopark kira gelirinin emanette tutulan tutarları
333999901	Su Geliri Emaneti	351,73	2014 yılında tahsil edilmiş ve emanet hesabında kaydı bulunan su geliri emanet tutarları
TOPLAM		5.895.748,79	

Bu itibarla, 333 Emanetler Hesabında bekleyen tutarlar için zamanaşımı takip ve tespit çalışmalarının yapılması ve mevzuat gereğince zaman aşımına uğramış emanetteki tutarların bütçeye gelir olarak kaydedilmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: İZLEME**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kiraya Verilen Duran Varlıkların Kayıtlı Değerleri ile Kira Tutarlarının Nazım Hesaplarda İzlenmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Gider Taahhütlerinin Nazım Hesaplarda İzlenmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Büyükşehir Belediyesine Aktarılması Gereken Çevre Temizlik Vergisi Paylarının Takip Edilmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Büyükşehir Belediyesine Aktarılması Gereken Otopark Bedellerinin Takip Edilmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Yol Üstü Araç Park Yerlerinin İşletilmesinden Elde Edilen Gelirlerin Tüm İlçe Belediyelerine Nüfusları Oranında Paylaştırılmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 21 inci Maddesinin (b) Bendinde Öngörülen Şartlar Oluşmadığı Halde Pazarlık Usulü ile İhaleye Çıkılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Fide, Bitki ve Çiçek Alımlarının 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 3/a Maddesine Göre Yapılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Mal ve Hizmet Alımlarının Doğrudan Temin Limitlerinin Altında Kalmak Maksadıyla Kısımlara Bölünerek Yapılması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun "Diğer Bulgular" bölümünün 14'üncü maddesinde "Mal veya Hizmet Alımları ile Yapım İşlerinin Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Gerçekleştirilmesi" başlığı ile yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Katı Atıkların Taşınması İşleri Teknik Şartnamesine Uygun Hareket Edilmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Belediye Tarafından Karşılanan Dağıtım Tesis Giderlerinin Elektrik Dağıtım Şirketinden Alınmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.

Temsil Ağırlama Tertibinden Ödemesi Yapılan İşler İçin Doğrudan Temin Limitlerine Uyulmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Özel Halk Otobüslerinin Çalışma İzin Belgesine Dayanılarak İhalesiz Çalıştırılması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünün 15’inci maddesinde “Toplu Ulaşım Hatlarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Kullandırılması” başlığı ile yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünün 7’nci maddesinde “Emanetler Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Belediye Meclisinin Taşınmazlarla İlgili Kanuni Yetkisini Devretmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
İhale Yapılmaksızın Taşınmaz Kiralanması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünün 19’uncu maddesinde “Taşınmaz Kira Sürelerinin Encümen Kararıyla

			Uzatılması ve İhale Yapılmadan Taşınmaz Kiralanması” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Belediyenin Mülkiyetinde Bulunan Taşınmazların Pazarlık Usulü İle Kiraya Verilmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünün 5’inci maddesinde “Belediye Taşınmazlarının Pazarlık Usulü İle Kiraya Verilmesi” başlığı ile tekrar bulgu konusu yapılmıştır
Belediye Mevduatlarının Kamu Haznedarlığı Yönetmeliğine Uygun Değerlendirilmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Taşınmaz Kiralamalarına İlişkin Olarak Damga Vergisi, Kesin Teminat ve Sözleşme Akdi İşlemlerinde Hatalı Uygulamaların Bulunması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünün 21’inci maddesinde “Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması” başlığı ile yeniden bulgu konusu yapılmıştır.

Belediyenin Sahibi Olduğu Otogar İşletmesinin Vergi Mükellefiyetinin Tesis Edilmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Sayıştay Denetim Raporlarının Büyükşehir Belediye Meclisine Sunulmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Görevde Yükselmeye Tabi Kadroya Üst Görevlerde En Az Altı Ay Çalışma Şartına Uyulmaksızın Sınavsız Atama Yapılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Sözleşmeli Olarak İstihdam Edilen Personelin Müdür Kadrolarına Vekâleten Görevlendirilmesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Diğer Bulgular” bölümünün 22’nci maddesinde “Sözleşmeli Olarak İstihdam Edilen Personelin Müdür Kadrolarına Vekâleten Görevlendirilmesi” başlığı ile yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilere Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.
Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi	2019	Yerine Getirilmedi	Bu husus, 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünün 3’üncü maddesinde “Tahsisli

			Kullanılan Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi” başlığı ile yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazlara İlişkin Kayıt ve Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	Belediyeye ait taşınmazların kayıt ve değer tespiti işlemlerinin, büyük oranda değerlendirilmesi yapılarak muhasebe kayıtlarına alınmış olsa da kayıt ve değer tespit çalışmalarının bazı taşınmazlar için tamamlanmadığı, taşınmaz form ve icmal cetvellerinin yine bazı taşınmazlar için oluşturulmadığı tespit edilmiştir. Bu husus 2020 Yılı Sayıştay Denetim Raporunun “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünün 4’üncü maddesinde “Taşınmazlara İlişkin Kayıt ve Değer Tespit İşlemlerinin Tamamlanmaması” başlığı ile bulgu konusu yapılmıştır.
Hizmet Alımı Suretiyle İstihdam Edilen İşçiler İçin Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Ayrılmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 Yılı denetiminde bu hususun yerine getirildiği görülmüştür.